

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Jenna Hämäläinen

Maatalouden investointitukien vaikutus maitotilojen
rakennekehitykseen Etelä-Savossa vuosien 2009 - 2014 aikana

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2016

OPINNÄYTETYÖ
Kevät 2016
Maaseutuelinkeinojen
koulutusohjelma
Karjalankatu 3
80200 Joensuu
Puh. (013) 260 6900

Tekijä
Jenna Hämäläinen

Nimeke
Maatalouden investointitukien vaikutus maitotilojen rakennekehitykseen Etelä-Savossa vuosien 2009 - 2014 aikana

Toimeksiantaja
Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan maatalouden investointitukien vaikutusta Etelä-Savon maitotilojen rakennekehitykseen vuosien 2009 - 2014 aikana. Etelä-Savon maidontuotannon rakennekehitys on ollut melko hidasta. Tähän syynä ovat olleet muun muassa tilojen väheneminen ja jatkajien puuttuminen. Maatalouden investointituet kannustavat maidontuottajia kehittämään tilaansa esimerkiksi tehostamalla tuotantoa ja ottamalla käyttöön uusia tuotantomenetelmiä.

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä oli selvittää, miten investointituet ovat vaikuttaneet lypsylehmien määrään ja maidon keskituotokseen Etelä-Savossa. Lisäksi tavoitteena oli selvittää, kuinka moni maidontuottaja olisi lopettanut maidontuotannon ilman investointia sekä kuinka moni aikoo tehdä investointeja vuosien 2016 - 2020 aikana.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta. Kyselylomake lähetettiin yhteensä 74:lle maidontuottajalle, joista 27 vastasi kyselyyn. Kyselyyn vastanneilla tiloilla lypsylehmien lukumäärä oli investoinnin jälkeen noussut yhteensä 399 eläimellä ja maidon keskituotos oli noussut yhteensä 252 kg. Yhdeksän tilaa olisi lopettanut maidontuotannon ilman investointia ja 18 tilalla on investointisuunnitelmia vuosille 2016 - 2020.

Kyselyyn vastanneilla tiloilla investointituilla oli ollut merkitystä maidontuotannon jatkumiselle. Investointituet alentavat taloudellista riskiä investoinnin toteuttamisessa. Kuitenkin investoinnin tarve ja jatkajan puuttuminen olivat syitä tuotannon lopettamiseen joillakin tiloilla. Maidontuotannon säilymisen kannalta on tärkeää, että investointitukia haetaan myös jatkossa.

Kieli

suomi

Sivuja 55

Liitteet 2

Asiasanat

Investointituet, rakennekehitys, lypsykarjatilat, Etelä-Savo

THESIS
Spring 2016
Degree Programme in Rural
Industries
Karjalankatu 3
FIN 80200 Joensuu
Tel. 358-013-260 6900

Author
Jenna Hämäläinen

Title
Impact of Agricultural Investment Subsidies on Structural Development of Dairy Farms in South Savo During Years 2009 - 2014

Commissioned by
Centre for Economic Development, Transport and the Environment of South Savo

Abstract

The purpose of this thesis is to examine what kind of impact investment subsidies have had on the structural development of dairy farms in South Savo during the years 2009 - 2014. Structural development of milk production in South Savo has been quite slow, due to decrease of farms and lack of new farmers. Agricultural investment subsidies encourage milk producers to improve their farms, for example by enhancing production or putting new production methods to use.

In this thesis, the research task was to examine how investment subsidies have affected the number of dairy cows and the average milk yield in South Savo. In addition, the aim was to examine how many milk producers would have ceased milk production without the investment and how many planned to invest during the years 2016 - 2020.

The research method in this thesis was a survey study. The questionnaire was sent to 74 milk producers, of which 27 replied. The number of dairy cows on the farms, which replied, had increased by 399 cows and the average milk yield had increased by 252 kilograms altogether after the investment. Nine farms would have ceased milk production without the investment and 18 farms have investment plans for years 2016 - 2020.

On those farms who replied, investment subsidies had made a difference to the continuation of milk production. Investment subsidies reduce the economic risk in investment. Nevertheless, investment need and lack of new farmers were reasons for ceasing milk production in some farms. For the continuation of milk production it is important that investment subsidies are applied in the future.

Language

Pages 55

Finnish

Appendices 2

Keywords

Investment subsidies, structural development, dairy farms, South Savo

Sisältö

1	Johdanto	6
1.1	Taustaa	6
1.2	Toimeksiantaja	6
1.3	Keskeiset käsitteet	7
2	Tietoperusta	9
2.1	Maidontuotannon rakennekehityksen taustaa	9
2.2	Maidontuotannon rakennekehitys lukuina	10
2.3	Maaseudun kehittämisohjelmat	13
2.3.1	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007 - 2013	13
2.3.2	Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014 - 2020	14
2.4	Maaseudun kehittämissuunnitelma	15
2.4.1	Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelma 2007 - 2013	15
2.4.2	Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman 2007 - 2013 arviointi	16
2.5	Maatalouden rakennetukilaki ja asetukset investointituen kohdistamisesta	18
2.6	Investointitukien vuosittainen vaihtelu Etelä-Savossa	21
2.7	Investointiprosessin onnistuminen	22
2.8	Aikaisemmat tutkimukset opinnäytetyön aihepiiristä	24
2.8.1	Maatalouden rakennekehitys ja investointitarve vuoteen 2020	24
2.8.2	Investointiprosessien hallinta ja niiden kriittiset vaiheet maatalousyrittäjissä	25
2.8.3	Institutionaaliset tekijät osana laajentavien maitotilojen investointiprosessia	26
2.8.4	Suomalaisen maidontuotannon tulevaisuus ja politiikkahaasteet vuoteen 2025	28
3	Työn tarkoitus ja tavoitteet sekä aiheen rajausta ja tutkimustehtävät	29
3.1	Tarkoitus ja tavoitteet	29
3.2	Aiheen rajausta ja tutkimustehtävät	29
4	Tutkimuksen toteuttaminen	31
4.1	Tutkimusmenetelmät	31
4.2	Kohde	31
4.3	Aineiston hankinta	32
4.4	Aineiston käsittely ja analyysi	32
5	Kyselyn tulokset ja niiden tulkinta	33
5.1	Investointituen tai investointitukien hakeminen	33
5.2	Investointien vaikutukset	35
5.3	Kustannukset ja aikataulut	36
5.4	Työmäärä ja työntekijät	37
5.5	Väittämät	38
5.6	Kannattavuus ja talous	41
5.7	Investointituen hakemisen vaiheet	42
5.8	Tulevaisuuden suunnitelmat	44
5.9	Vapaa palaute	45
6	Pohdinta	46
6.1	Tarkastelu	46
6.2	Menetelmän ja toteutuksen arviointi	49
6.3	Tutkimuksen luotettavuus ja virhemahdollisuudet	50

6.4	Tutkimuksen eettisyys	51
6.5	Oppimisprosessi	52
6.6	Toimenpidesuositukset ja jatkotutkimusaiheet	52
	Lähteet	54

Liitteet

Liite 1	Saatekirje
Liite 2	Kyselylomake

Kuviot

Kuvio 1.	Maatilojen lukumäärä Etelä-Savossa 1995 - 2012 (Luonnonvarakeskus).
Kuvio 2.	Maidontuotanto Etelä-Savossa 1997 - 2015 (Luonnonvarakeskus).
Kuvio 3.	Navetoiden investointiavustus Etelä-Savossa 2009 - 2014 (Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman seurantaryhmä).
Kuvio 4.	Kohteet, joihin tilat ovat hakeneet investointitukea vuosien 2009 - 2014 aikana.
Kuvio 5.	Tilojen suunnittelemat investointikohteet vuosille 2016 - 2020.

Taulukot

Taulukko 1.	Vastaukset väittämään "Työn fyysinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen".
Taulukko 2.	Vastaukset väittämään "Työn henkinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen".
Taulukko 3.	Vastaukset väittämään "Tuotantoeläinten hyvinvointi on parantunut investoinnin jälkeen".
Taulukko 4.	Tyytyväisyys investointituen hakemisen vaiheisiin (1).
Taulukko 5.	Tyytyväisyys investointituen hakemisen vaiheisiin (2).

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Maatilojen määrä Suomessa on vähentynyt yli 38 % vuosien 1995 - 2012 aikana. Eniten tilamäärä on vähentynyt Itä-Suomessa (41 %). (Maa- ja metsätalousministeriö 2015b, 45.) Etelä-Savon maidontuotantoennusteessa maitotilojen koko kasvaa muuta Suomea hitaammin ja investointeja on suunnitteilla vähemmän kuin muualla maassa. Hitaan rakennekehityksen ja jatkajien puuttumisen vuoksi Etelä-Savon maidontuotanto vähenee 8 % lähivuosina. (Heikkilä 2015.)

Opinnäytetyö käsittelee maatalouden investointitukien vaikutusta maitotilojen rakennekehitykseen Etelä-Savossa. Opinnäytetyö toteutetaan maidontuottajille suunnatulla kyselytutkimuksella, jolla selvitetään tiloilla tehtyjä investointeja. Käsiteltävä ajankohta on ohjelmakausi 2007 - 2013 sekä vuosi 2014, jolloin käytössä olivat vielä edellisen ohjelmakauden säännöt. Aiheen tekee ajankohtaiseksi uusi ohjelmakausi 2014 - 2020 ja mahdollisten uusien investointisuunnitelmien toteuttaminen Etelä-Savon maitotiloilla.

1.2 Toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Etelä-Savon ELY-keskus, jonka vastualueet ovat ympäristö ja luonnonvarat sekä elinkeinot, työvoima ja osaaminen. Etelä-Savon ELY-keskuksen tarkoituksena on tehdä yhteistyötä alueen muiden toimijoiden kanssa ja kehittää kestävää hyvinvointia Etelä-Savossa. (Etelä-Savon ELY-keskus 2016.)

ELY-keskukset myöntävät maatiloille investointitukia, joiden avulla voidaan toteuttaa suunniteltuja investointeja sekä kehittää tilan toimintaa. Investointituilla tuetaan maatilojen kilpailukykyä ja rakennetta. (ELY-keskus 2015b.) Opinnäytetyön aiheeksi on valittu investointituet siksi, koska ne edistävät aktiivisesti maatalouden rakennekehitystä.

1.3 Keskeiset käsitteet

Ikärakenne tarkoittaa väestön jakautumista eri ikäluokkiin. Väestön ikärakenteessa tarkastellaan lasten, nuorten sekä työ- ja eläkeikäisten osuutta väestöstä. Väestön ikärakenne vanhenee, kun eläkeikäisten osuus väestöstä kasvaa ja samalla työikäisten sekä lasten ja nuorten osuudet pienenevät. (Kuntaliitto 2016.)

Investointi. Investoinnissa rahaa sijoitetaan kohteeseen, joka tuottaa hyötyä pitkällä aikavälillä. Reaali-investointi kohdistuu reaaliomaisuuteen, kuten esimerkiksi rakennuksiin. Aineeton investointi voi kohdistua esimerkiksi tietoon tai koulutukseen. Strategisen investoinnin tarkoituksena on luoda uutta toimintaa ja operatiivisella investoinnilla tehostetaan nykyistä toimintaa. (Harmoinen, Rikkinen & Teräväinen 2008, 82.)

Kannattavuuskerroin kuvaa maatilojen kannattavuuden kehitystä. Sen avulla voidaan tarkastella, kuinka suuri osa oman pääoman korkovaatimuksesta ja palkkivaatimuksesta on saavutettu. 1,00 on kannattavuuskertoimen tavoiteluku. Jos luku on alle 1,00, niin silloin korvaukset omalle työlle ja pääomalle ovat tavoitteita alhaisemmat. (MTT Taloustohtori 2016a.)

Maaseutuohjelma. Maaseutuohjelmasta voidaan hakea maaseudun kehittämiseen tarkoitettuja tukia. Maaseutuohjelman rahoitus muodostuu maaseuturahastosta ja kansallisesta rahoituksesta. Maaseutuohjelman tavoitteena on parantaa maaseudulla elämisen ja yrittämisen edellytyksiä. (Maaseutuverkosto 2016.)

Maaseuturahasto. Maaseuturahastosta eli Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta rahoitetaan maaseudun kehittämistä. Maaseuturahaston tavoitteita ovat elinkeinojen kehittäminen, kestävä kasvu ja parempi elämänlaatu maaseudulla. Rahoitusta voi hakea esimerkiksi erilaisiin investointeihin tai kehittämishankkeisiin. (ELY-keskus 2015a.)

Rakennekehitys. Maatalouden rakennekehitys tarkoittaa tilamäärän ja käytössäolevan maatalousmaan muutoksia, tilojen keskikokoa ja eri

tuotantosuurten rakennetta. Lisäksi rakennekehitykseen vaikuttaa tilojen omistusmuodot ja viljelijöiden ikärakenne. Tilojen omistusmuotoja ovat perhevilmät, maatalousyhtymät, perikunnat ja osakeyhtiöt. (Luonnonvarakeskus 2016b.)

Tukikohde. Investointituen tukikohde voi olla tuotantorakennus jaloittelutarhoineen, rehuvarasto, lantala, salaojitus, kuivaamo, tuotevarasto, konehalli tai yhteiskäyttöön tarkoitettu sadonkorjuukone. Tukikohde voi olla myös omia työolosuhteita tai eläinten hyvinvointia parantava investointi, kuten esimerkiksi ilmanvaihto. Valtioneuvoston asetukset ohjaavat maatalan investointituen kohdentamista. (Valtioneuvoston asetus vuonna 2014 myönnettävän maatalan investointituen kohdentamisesta 855/2013.)

2 Tietoperusta

2.1 Maidontuotannon rakennekehityksen taustaa

Maidontuotannon kehitystä Suomessa ovat vauhdittaneet erityisesti koneiden ja tuotantotekniikan kehittyminen. Aluksi maaseudulla uuden toiminnan kokeileminen saattoi olla riski, koska vaarana oli niukkojen voimavarojen tuhlaantuminen. Olojen parantuessa väestö kasvoi ja tuotanto lisääntyi. Myös osuustoiminnan kehittyminen kannusti tuottamaan enemmän. (Kuhmonen & Niittykangas 2008, 21 - 24.)

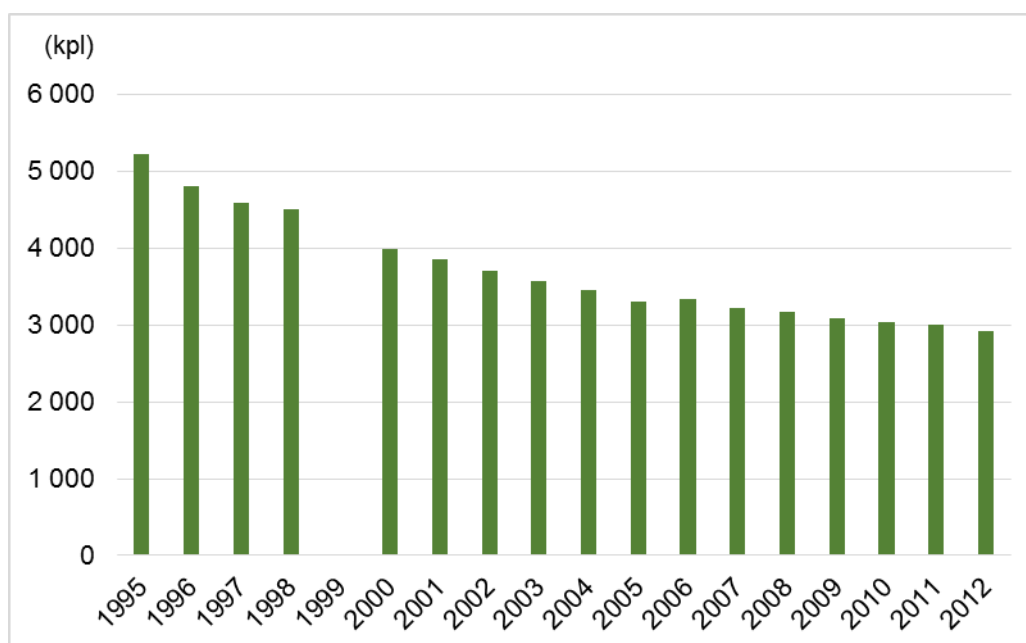
Teknologian ja siihen liittyvä neuvonnan avulla alkutuotannon toimijat pystyivät tehostamaan tuotantoaan. Maidontuotantoa tiloilla helpottivat AIV-säilöntäaineella käsitelty rehu, lietelantanavetat, konelypsy sekä tehokkaammat traktorit ja leveämmät työkoneet. Raskas työ helpottui, mutta samalla se väheni. (Kuhmonen & Niittykangas 2008, 25.)

Maatalouden kehittyessä tapahtui samaan aikaan mautilojen pirstoutumista. Tuotannon tehostumista vauhdittivat muun muassa eläinaineksen jalostaminen, satoisammat kasvilajikkeet sekä paremmat kasvinsuojeluaineet ja lannoitteet. Mautilojen työn tuottavuuden lisääntyessä ongelmaksi muodostui se, että työvoimaa oli tiloilla liikaa. Rakennekehityksen seurauksena työssäkäynti mautilojen ulkopuolella lisääntyi ja tilojen määrä alkoi vähentyä nopeasti. (Kuhmonen & Niittykangas 2008, 26 - 27.)

Suomen aluepolitiikan nykyisen vaiheen eli ohjelmaperusteisen aluekehittämisen taustalla ovat innovaatiot ja osaaminen sekä ihmisten omatoimisuus. Maaseudun kehittämisessä panostetaan yhteisöllisyyteen ja tuotantokapasiteettiin. Tuotantokapasiteettia vahvistetaan erityisesti investointitukien avulla. Suomen EU-jäsenyyden myötä kasvoi tarve tehostaa tuotantoa, syynä olivat maataloustuotteiden hintojen aleneminen ja tuotantopanosten hintojen nousu. (Kuhmonen & Niittykangas 2008, 29 - 40.)

2.2 Maidontuotannon rakennekehitys lukuina

Vuonna 1995 EU:hun liittymisen aikana Suomessa oli yhteensä noin 99 900 maatilaa ja vuonna 2012 määrä oli pudonnut noin 59 000 maatalaan. Kuten muissakin maakunnissa, myös Etelä-Savossa maatalojen määrä on vähentynyt. Kuvio 1 osoittaa, kuinka maatalojen määrä on vähentynyt Etelä-Savossa. Vuonna 1995 maataloja oli 5 212, kun taas vuonna 2012 oli 2 922 maatalaa. Vuodelta 1999 tiedot maatalojen määrästä puuttuvat. (Luonnonvarakeskus 2016a.) Vuonna 2013 alkutuotannon osuus Etelä-Savon alueen työpaikoista oli 8,3 %, kun koko maassa alkutuotannon osuus oli 3,4 % (Etelä-Savon maakuntaliitto 2015).

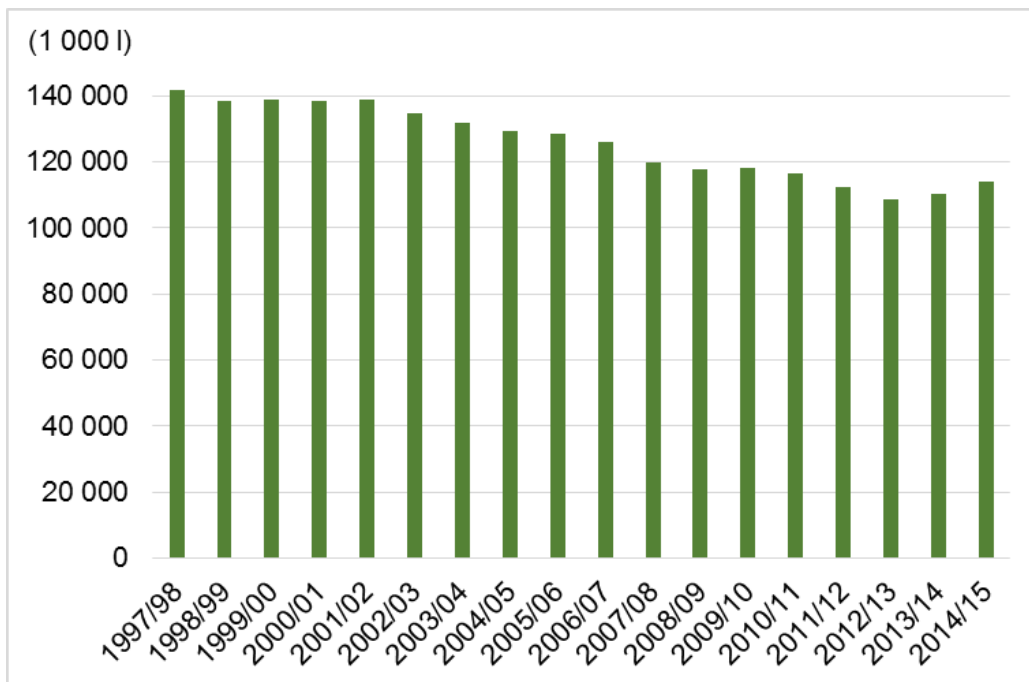

Kuvio 1. Maatalojen lukumäärä Etelä-Savossa 1995 - 2012 (Luonnonvarakeskus).

Luonnonvarakeskuksen tiedotteen mukaan 8 500 tilaa on lopettanut toimintansa vuodesta 2010 lähtien. Vuonna 2015 Suomessa oli maatalous- ja puutarhayrityksiä yhteensä noin 50 999. Suurin vähennys on tapahtunut pienillä tiloilla, jotka lopettavat toimintansa tai alhaisten tulojen takia eivät näy maatalous- ja puutarhayritysten rekistereissä. Vuonna 2015 taloudelliselta kooltaan alle 25 000 €:n tiloja oli noin 55 % ja yli 50 000 €:n tiloja oli noin 30 %. (Luonnonvarakeskus 2016b.)

Lypsykarjataloutta harjoittavia tiloja oli vuonna 2015 Etelä-Savossa 472 kappaletta, kun vuonna 2010 lypsykarjatiloja oli 640 kappaletta (Luonnonvarakeskus 2016a). Etelä-Savon maitotiloilla keskilehmäluku vuonna 2015 oli noin 29 kpl/tila ja luku nousee 33 lehmään vuoteen 2017 mennessä. Arvion mukaan vuonna 2020 keskilehmäluku olisi 43 kpl/tila. Vuonna 2015 noin 25 % Etelä-Savossa tuotetusta maidosta tuotettiin yli 70 lehmän tiloilla. (Heikkilä 2015.)

Kiintiökaudella 2014/15 Etelä-Savossa tuotettiin maitoa noin 113 miljoonaa litraa, kun koko maassa maitoa tuotettiin noin 2 298 miljoonaa litraa. Koko maassa maidontuotanto lisääntyi kolme prosenttia edelliseen kiintiökauteen verrattuna, vaikka tilojen määrä oli vähentynyt viisi prosenttia edellisestä vuodesta. Kuvio 2 osoittaa maidontuotannon määrän kehityksen kiintiökausittain Etelä-Savossa vuosina 1997 - 2015. Alhaisimmillaan maidontuotannon määrä oli kiintiökaudella 2012/13, jolloin Etelä-Savossa tuotettiin maitoa noin 108 miljoonaa litraa. (Luonnonvarakeskus 2015.)

Kuvio 2. Maidontuotanto Etelä-Savossa 1997 - 2015 (Luonnonvarakeskus).

Kannattavuuskerroin kuvaa maatalouden kannattavuuden kehitystä. Vuosien 2000 - 2014 välisenä aikana lypsykarjatalouden kannattavuuskerroin Suomessa on vaihdellut 0,47 ja 0,68 välillä. Vuonna 2013 kannattavuuskerroin oli 0,52. Kannattavuuskertoimien tarkastelussa kannattaa huomioida, että kirjanpitoilat ovat keskimääräistä suurempia. (MTT Taloustohtori 2016a.) Luonnonvarakeskuksen Taloustohtori-palvelu kokoaa muiden EU-maiden FADN-tuloksia (FADN = Farm Accountancy Data Network). Vuosien 2004 - 2013 aikana koko EU:n maatalouden kannattavuuskerroin on ollut keskimäärin 0,65. Ruotsissa kannattavuuskerroin on ollut keskimäärin 0,23 ja Tanskassa 0,20. Saksan kannattavuuskerroin on ollut keskimäärin 0,67. (MTT Taloustohtori 2016b.)

Kannattavuuskirjanpidossa on myös tarkasteltu kirjanpitoiloiden yrittäjätuloa ja viljelyaloja. Yrittäjätulo tarkoittaa yrittäjäperheen työpalkkaa ja oman pääoman korkoa, joka jää kokonaistuotosta. Lypsykarjataloudessa yrittäjätulo on kasvanut vuosien 2000 - 2014 aikana ja esimerkiksi vuonna 2014 yrittäjätulo oli keskimäärin 46 800 €. Työtunnit ovat vähentyneet lypsykarjataloudessa. Keskimääräiset eläinyksikkömäärät ja viljelyalat ovat nousseet kannattavuuskirjanpidon lypsykarjataloilla vuosien 2000 - 2014 aikana. (MTT Taloustohtori 2016a.)

2.3 Maaseudun kehittämisohjelmat

2.3.1 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007 - 2013

Edellisellä ohjelmakaudella maaseudun kehittämisessä noudatettiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2007 - 2013. Kehittämisohjelma jakaantui neljään eri toimintalinjaan, joista jokaiselle asetettiin omat tavoitteet. Ensimmäinen toimintalinja oli maa- ja metsätalouden kilpailukyvyyn parantaminen. Toinen toimintalinja oli ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen ja kolmas toimintalinja sisälsi maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamisen sekä elämänlaadun parantamisen maaseutualueilla. Neljännessä toimintalinjassa asetettiin tavoitteet Leader-toimintatavalle. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015a, 59 - 61.)

Maatalouden rakennekehityksen kannalta ensimmäisen toimintalinjan tavoitteet ja toimenpiteet ovat tärkeitä. Tavoitteena oli kehittää tärkeimpien tuotantosuuntien tuottavuutta ja kilpailukykyä. Lisäksi tavoitteena oli tukea perheviljelmien rakennekehitystä. Käyttöön otettuja toimenpiteitä olivat muun muassa maatilojen nykyaikaistaminen, maataloustuotteiden arvon lisääminen ja nuorten viljelijöiden aloitustuki. Maaseuturahaston rahoitusosuudesta 60 % kohdennettiin maatalouden rakennekehitykseen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015a, 59.)

Investointitukien myöntämiseksi asetettiin vaatimuksia, jotka hakijan tuli täyttää. Ikävaatimus oli 18 - 63 vuotta ja hakijalla tuli olla riittävä ammattitaito. Elinkeinosuunnitelmalla arvioitiin tilan elinkelpoisuutta ja tilan kehittämistä. Lisäksi maatilalla tuli noudattaa pakollisia vaatimuksia koskien tilan tuotannonalaa. Tukea pystyi hakemaan esimerkiksi maidontuotannon rakentamisinvestointeihin, rakennuksen koneisiin ja laitteisiin sekä rehuvarastoihin ja lantaloihin. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015a, 90.)

2.3.2 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014 - 2020

Ohjelmakauden 2014 - 2020 maaseudun kehittämisohjelman strategiaan painopisteisiin kuuluu edistää maatalouden harjoittamista, huomioiden kestävät ja eettiset periaatteet. Lisäksi painopisteisiin kuuluvat monipuoliset maaseudun elinkeinot ja yritysten kilpailukykyyn parantaminen. Kehittämisohjelman tavoitteina ovat muun muassa maataloustuotannon kilpailukykyyn vahvistaminen, laadukkaan ruoan tuottaminen ja eläinten hyvinvoinnin parantaminen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015b, 107 - 108.)

Viljelijöiden ikärakenne ja maataloustuotannon rakenne vaikuttavat maatalouden kilpailukykyyn ja tuottavuuteen. Tuettavaa toimintaa tarvitaan, jotta jatkossakin voidaan turvata tuotantoedellytykset ja jatkuvuus maataloustuotannossa. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015b, 108.) Koulutus, tiedonvälitys ja investoinnit fyysiseen omaisuuteen edistävät maatalouden kilpailukykyä. Investointituilla maatilat voivat panostaa uuteen tuotantoteknologiaan, jolla voidaan parantaa tilojen olosuhteita. Uusi tuotantoteknologia mahdollistaa työpanoksen korvaamisen ja yksikkökustannusten alentamisen. Samalla investoinneissa huomioidaan eläinten hyvinvointi, eri tuotantotapojen ympäristövaikutukset ja energiatehokkuus. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015b, 112.)

Kehittämisohjelman 2014 - 2020 maatalouden investoinnit -toimenpiteellä pyritään lisäksi vaikuttamaan maatalouden kannattavuuteen. Suuret investoinnit voivat aiheuttaa tilalla suurta taloudellista taakkaa, jota investointitukien avulla pyritään pienentämään. Taloudellisen taakan vähentäminen parantaa investoinnin kannattavuutta. Tiloja voidaan myös kannustaa harkitsemaan yhteisinvestointeja, jos se on tehokasta ja sopii investointihankkeen tarkoitukseen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015b, 208.)

2.4 Maaseudun kehittämissuunnitelma

2.4.1 Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelma 2007 - 2013

Vuonna 2008 valmistuneessa Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelmassa lueteltuja Etelä-Savon vahvuuksia olivat ilmasto, viljava maaperä ja yrittäjien hyvän ammattitaito. Nämä luovat hyvät edellytykset maidontuotannolle Etelä-Savossa. Kehittämissuunnitelmassa mainittiin maatilojen suurentuminen ja keskittyminen, mutta samalla ongelmana ovat pienet ja erillään sijaitsevat peltolohkot. Maitotilojen laajentamista hidastavat myös pienet maitokiintiöt ja heikosti saatavat lisäkiintiöt. (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 12 - 13.)

Kehittämissuunnitelman yksi painopisteistä oli perusmaatalous. Tarkoituksena oli vahvistaa jo olemassa olevia edellytyksiä kannattavalle maataloudelle ja säilyttää viljeltyä peltoalaa. Osalla maatiloista oli kannattavaa lisätä peltoalaa ja karjamäärää sekä hyödyntää uutta teknologiaa maataloustuotannossa. Osalla maatiloista taas oli järkevämpää ottaa maatalouden ohelle muuta yritystoimintaa. (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 17.)

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman tavoitteet ohjasivat Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelmaa. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman varoista 80 % kohdennettiin toimintalinjaan 2 ja loput varoista kohdennettiin toimintalinjoille 1 ja 3. Toimintalinjojen 1 ja 3 rahoituksesta oli Etelä-Savossa tavoitteena kohdentaa 60 - 70 % investointi-, kehittämis- ja käynnistystukiin maatalo- ja mikroyrityskohtaisesti. (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 19.)

Toimintalinjan 1 (Maa- ja metsätalouden kilpailukyvyyn parantaminen) tavoitteina Etelä-Savossa oli parantaa perusmaatalouden kannattavuutta, säilyttää peltoala aktiiviviljelyssä, lisätä viljelijöiden liiketoiminnallista osaamista ja markkinasuuntautuneisuutta maataloustuotannossa sekä lisätä yhteistyötä maatilayritysten välillä. Lisäksi pyrittiin kasvattamaan luomutuotantoa ja sen kannattavuutta. Tavoitteena oli lisätä työpaikkoja maaseutuyrityksissä sekä

kasvattaa tuotantoa maatilayrityksissä. Ikärakenteen heikkenemisen estäminen ja uusien jatkajien löytyminen kuuluivat myös tavoitteisiin. (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 20.)

Toimintalinjassa 1 maatilojen investoinnit sekä maatalouden innovatiiviset toimet sisältävät toimenpiteen 121: Maatilojen nykyaikaistaminen. Tämän toimenpiteen tavoitteena oli edistää alkutuotannon rakennekehitystä Etelä-Savossa sekä ottaa käyttöön uutta teknologiaa ja uusia innovaatioita. Tukikohteena oli erityisesti investoinnit nautakarjataloudessa, jolla on hyvät edellytykset Etelä-Savossa. Investointikohteina olivat muun muassa maidontuotannon rakentamis- ja irtaimistoinvestoinnit. Maatiloilla tukea voitiin myöntää uudisrakentamiseen, peruskorjaukseen, laajentamiseen sekä rehuvarastoihin ja lantaloihin. (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 26.)

2.4.2 Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman 2007 - 2013 arviointi

Suomen Aluetutkimus FAR toteutti vuonna 2013 arvioinnin Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelmasta. Arvioinnissa tarkasteltiin kehittämissuunnitelman toteutusta ja tuloksia. Tulosten perusteella maaseudun elinvoimaisuus vahvistui ja toimintaryhmien avulla elinympäristön kehittäminen oli parantunut. Toimijoiden osaaminen ja yhteistyö oli parantunut sekä maataloudessa erityisesti luomu vahvistui. (Kytölä, Sillanpää, Ålander & Ruottinen 2013, 3.)

Etelä-Savon kehittämissuunnitelman toteutumisessa on ollut myös ongelmia. Painopistealueiden tuloksia on heikentänyt esimerkiksi maatilarakenne ja infrastruktuuri, jotka ovat rakenteellisia ongelmia. Yritystasolla työkalut kehittämiseen saattavat olla riittämättömiä, mutta toisaalta kehittämistä voi estää myös rohkeuden puute lähteä mukaan hankkeisiin. (Kytölä ym. 2013, 3.)

Kehittämissuunnitelman arvioinnissa huomioitiin maatilojen tuet ja niiden hyödyntäminen. Tärkeänä pidettiin nuorten viljelijöiden aloitustukea (avustus ja korkotuki), joka on turvannut tilanpidon jatkumista ja laskenut kynnystä aloittaa

tilanpito. Lähes kaikki tukea saaneet pitivät aloitustukea tarpeellisena, sillä se vastasi tilan tarpeita ja tavoitteita. Kuitenkin kehittämisen varaa olisi tuen toimeenpanossa ja ELY-keskuksen toiminnassa. Tyytymättömyyttä on ollut myös tukiehtoja ja -perusteita kohtaan. (Kytölä ym. 2013, 18.)

Maatalouden investointitukea (avustus ja korkotuki) käytettiin eniten maito- tai nautakarjatalouden investointeihin sekä elinkeinosuunnitelmaa varten. Investointitukea pidettiin tarpeellisena investoinnin toteutumisen kannalta. Tuen avulla investoinnin aloittamista voitiin aikaistaa tai investointi pystyttiin toteuttamaan suunniteltua laajempaan. Investointituen vaikutuksiin kuului muun muassa tuotannon kannattavuuden parantuminen, toiminnan tehostuminen ja työympäristön parantuminen. Yksittäisinä vaikutuksina mainittiin liikevaihdon kasvu, tuotantosunnan vaihtuminen ja säästö energiakustannuksissa. Investointituen toimeenpanon kannalta tuen prosessia pidettiin työläänä. (Kytölä ym. 2013, 18 - 20.)

Arvioinnissa on annettu suosituksia uuden kehittämissuunnitelman laadintaa varten. Maatilojen tuet ovat tärkeitä niitä hakeneille viljelijöille, sillä ne koetaan tarpeellisiksi ja vaikuttaviksi tilanpidon kannalta. Samalla tuet vaikuttavat perusmaatalouden säilymiseen ja kehittymiseen. Maatilojen tuilla on myös laajempi vaikutus, sillä ne kehittävät muuta yritystoimintaa ja luovat edellytyksiä viihtyisälle asuinympäristölle maaseudulla. Tukiprosessia hakemisen ja maksatuksen osalta tulisi keventää mahdollisuuksien mukaan ja tukiehdoista tulisi tiedottaa tarpeeksi selkeästi. (Kytölä ym. 2013, 24.)

2.5 Maatalouden rakennetukilaki ja asetukset investointituen kohdistamisesta

Maatalouden rakennetukilaki noudattaa kestävän kehityksen periaatteita maatalouden kilpailukyvyn ja toimintaedellytysten kehittämässä. Tavoitteena on edistää tehokkuutta ja laatua maataloustuotannossa. Laissa tuettava toimenpide tarkoittaa tilanpidon aloittamista tai toimintaa, joka liittyy maatalouden harjoittamiseen ja johon tukea on haettu tai myönnetty. Maatalouden rakennetukilaissa investoinnilla tarkoitetaan rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, peruskorjaamista tai laajentamista. Investointi voi olla myös muuta aineellista tai aineetonta omaisuutta, joka on käyttöajaltaan pitkäikäinen. (Laki maatalouden rakennetuista 1476/2007.)

Maatilan investointitukea voidaan myöntää maatalousyrittäjälle tai maatalousyrittäjien yhteenliittymälle tuotantotoiminnan tehokkuuden ja laadun kehittämiseen. Investoinnin kohteessa voidaan soveltaa yksikkökustannuksia, jotka määrittävät hyväksyttävien kustannusten enimmäismäärän. Kustannukset voivat myös perustua tavanomaiseen hintatasoon. (Laki maatalouden rakennetuista 1476/2007.)

Rakennetukien myöntämiselle on määrätty yleisiä edellytyksiä, jotka liittyvät esimerkiksi tuen saajaan sekä maatilan sijaintiin ja hallintaan. Tukea saavan yritystoiminnan tulee olla kannattavaa. Aloitustuen saajalta vaaditaan liiketoimintasuunnitelmaa, mutta tarvittaessa sitä voidaan vaatia myös investointituen hakijalta. Tuen myöntämiselle on edellytyksiä myös maatilan tuotanto-olosuhteista. (Laki maatalouden rakennetuista 1476/2007.)

Toimenpidettä ei saa aloittaa ennen maatilan investointituen myöntämistä. Joihinkin tuettaviin toimenpiteisiin vaaditaan viranomaisen lupa ennen tuen myöntämistä. Rakentamisinvestointi edellyttää suunnitelmaa, joka sisältää selvityksen muun muassa rakentamisinvestoinnin toimivuudesta. Tukea ei myönnetä tuotantorakennuksen uudisrakentamiseen, peruskorjaamiseen tai laajentamiseen, jos tuen enimmäismäärä olisi 7 000 euroa. Vastaava määrä muissa toimenpiteissä olisi 3 000 euroa. (Laki maatalouden rakennetuista 1476/2007.)

Maatalouden rakennetukilain (1476/2007) mukaisen investointituen myöntämisessä sovellettiin valtioneuvoston asetusta investointituen kohdentamisesta (735/2009). Tätä asetusta sovellettiin vuosien 2009 - 2013 aikana. (Valtioneuvoston asetus vuonna 2010 myönnettävän maatalouden investointituen kohdentamisesta 735/2009.) Vuoden 2008 ja loppuvuoden 2009 aikana sovellettiin valtioneuvoston asetusta maatalouden investointituen kohdentamisesta (Valtioneuvoston asetus maatalouden investointituen kohdentamisesta vuonna 2009 649/2008). Ohjelmakauden alkua eli vuosia 2007-2008 ei huomioitu tässä opinnäytetyössä, vaikka sisällöltään asetukset eivät juuri poikkea toisistaan.

Asetuksessa kotieläintalouden rakentamisinvestointeja olivat tuotantorakennukset jaloittelutarhoineen, rehuvarastot, lantalat ja lämpökeskukset. Lämpökeskuksen tuli tuottaa lämpöä tuotantorakennukseen, rehuvarastoon tai niihin liittyvään konekorjaamoon tai -varastoon. (Valtioneuvoston asetus vuonna 2010 myönnettävän maatalouden investointituen kohdentamisesta 735/2009.)

Lypsy- ja nautakarjataloudessa tuettavia kohteita olivat rakennuksen, rakennelman tai rakenteen uudisrakentaminen, peruskorjaus tai laajentaminen. Lisäksi tukea voitiin myöntää rehunjakolaitteisiin tai apevaunuun, jos kiinteästi asennettava ruokintajärjestelmä ei ollut ruokinnan perustana. Myös pellon salaojittamiseen myönnettiin tukea, vaikka tässä opinnäytetyössä salaojitusinvestointeja ei huomioitu. Tuettavia kohteita olivat myös lämmin- ja kylmäilmakuivureiden uudisrakentaminen, peruskorjaus ja laajentaminen sekä viljan vaunukuivurit. Lisäksi tukea myönnettiin yhteiskäyttöön tarkoitettuihin sadonkorjuukoneisiin. (Valtioneuvoston asetus vuonna 2010 myönnettävän maatalouden investointituen kohdentamisesta 735/2009.)

Asetuksen perusteella tuettavia kohteita olivat investoinnit, jotka edistivät tuotantoeläinten hyvinvointia ja paransivat tuotantohygieniaa. Tukikelpoisia lisäkustannuksia olivat kiinteästi asennetut parsipedit ja -matot sekä kuolleitten nautojen raatojen varastointiin tarkoitettu rakennus, rakennelma tai rakenne.

Työympäristön parantamista edistäviä ja tuettavia kohteita olivat lypsyjärjestelmä, lannanpoistolaitteisto, nautojen käsittelyhäkki, säilörehuleikkuri, rehunjakolaite ja apevaunu. Lypsyrobotin, pienkuormaajien tai -traktoreiden hankintaan tukea ei myönnetty. (Valtioneuvoston asetus vuonna 2010 myönnettävän maatalan investointituen kohdentamisesta 735/2009.)

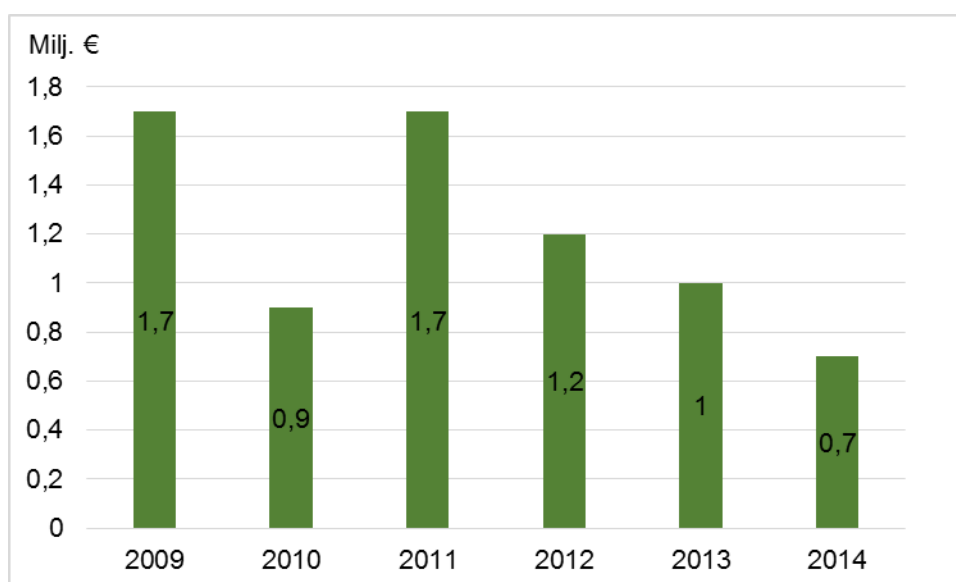
Vuonna 2014 investointitukien myöntämisen perusteena oli valtioneuvoston asetus maatalan investointituen kohdentamisesta (855/2013). Myös tässä asetuksessa tarkoitettuja kotieläintalouden tarvittavia rakennuksia ym. olivat tuotantorakennukset jaloittelutarhoineen sekä tarvittavat rehuvarastot ja lantalat. Hyväksyttäviä tuen kohteita olivat tarvittavan rakennuksen, rakenteen tai rakennelman uudisrakennus, laajennus ja peruskorjaus. Tukea ei edelleenkään myönnetty pienkuormaajan tai -traktorin hankintaa varten. (Valtioneuvoston asetus vuonna 2014 myönnettävän maatalan investointituen kohdentamisesta 855/2013.)

Myös vuonna 2014 tukea voitiin myöntää pellon salaojitusta ja yhteiskäyttöön tarkoitettuja sadonkorjuukoneita varten. Samoin tuettavia kohteita olivat lämmin- ja kylmäilmakuivurit sekä viljan vaunukuivurit. Lisäksi tukea voitiin myöntää eräisiin eläinten hyvinvointia ja tuotantohygieniaa edistäviin investointeihin. Työympäristön parantamisessa tuen kohteiksi ei hyväksytty lypsyrobotia tai tuotantorakennuksen peruskorjauksen sisältävää investointia. Lämpökeskuksen oli tuotettava lämpöä maatalan tuotantorakennuksiin ja -rakennelmiin. (Valtioneuvoston asetus vuonna 2014 myönnettävän maatalan investointituen kohdentamisesta 855/2013.)

Asetusten 735/2009 ja 855/2013 välillä on myös eroja. Ohjelmakaudella 2007 - 2013 investointitukea ei myönnetty konehalliin tai -korjaamoon, kun taas vuonna 2014 konehalliin pystyi hakemaan investointitukea. Maatalouskoneiden varastoon voi sisältyä myös maatalakorjaamo, jos se on kooltaan kohtuullinen (Valtioneuvoston asetus vuonna 2014 myönnettävän maatalan investointituen kohdentamisesta 855/2013).

2.6 Investointitukien vuosittainen vaihtelu Etelä-Savossa

Seuraavassa on tarkasteltu investointitukien vuosittaista vaihtelua Etelä-Savossa. Kuvio 3 osoittaa navetoiden investointiavustuksen määrän Etelä-Savossa vuosina 2009 - 2014. Luvuissa ovat mukana lypsykarjanavetoiden lisäksi myös lihakarjanavetat ja rehuvarastot. Eniten investointiavustusta myönnettiin vuosina 2009 ja 2011 (1,7 milj. €) ja 2013 (1 milj. €). Yhteensä navetoiden investointiavustusta myönnettiin 7,2 milj. € vuosien 2009 - 2014 aikana. Maatalousinvestointeihin liittyvien navetoiden lainarahoitus vuosina 2008 - 2014 oli yhteensä 19,2 milj. €. (Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman seurantaryhmä 2015.)

Kuvio 3. Navetoiden investointiavustus Etelä-Savossa 2009 - 2014 (Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman seurantaryhmä).

Vuonna 2014 maatalouden myyntitulot Etelä-Savossa olivat bruttona yhteensä noin 85 milj. € ja maatalouden tulotuet olivat yhteensä noin 64 milj. €. Maidon myyntitulot olivat yhteensä noin 52 milj. €. Maitotulot olivat suurimmat Mikkelissä (9,1 milj. €), toiseksi suurimmat Savonlinnassa (8 milj. €) ja kolmanneksi suurimmat Juvalla (6,4 milj. €). Maatilojen rahavirrasta maatalouden myyntitulojen osuus oli vuonna 2014 noin 30 % ja tulotukien osuus oli noin 23 %. Mikkelin seutukunnassa maatalouden tulot olivat yhteensä noin 52 milj. €, Savonlinnan seutukunnassa noin 51 milj. € ja Pieksämäen seutukunnassa noin 46 milj. €. (Suomen Gallup Elintarviketieto Oy 2015.)

2.7 Investointiprosessin onnistuminen

Investointitarve voi syntyä mahdollisuudesta tuotannon aloittamiseen tai laajentamiseen. Taustalla voi olla ajattelutapa, jonka mukaan ilman investointia ja kehittämistä tuotanto tilalla loppuu. (Harmoinen, Rikkonen & Teräväinen 2008, 82.) Useat erilaiset tekijät vaikuttavat viljelijän investointipäätökseen. Investoinnin avulla voidaan parantaa tuotantoeläinten hyvinvointia sekä kohentaa työoloja. Tavoitteena voi olla tehokkaampi tuotanto ja lisätuotot. Investointitarpeena voivat olla toimintavarmat työkoneet, jotka eivät rikkoonnu työsesongin aikana. Aineeton tekijä investointitarpeen taustalla voi olla viljelijän ammattitilaisuus. (Harmoinen ym. 2008, 83.)

Kannattavuus on tärkeä peruste, kun arvioidaan mahdollista investointia. Toisinaan viljelijän suunnitelmissa voi olla useita investointikohteita, jolloin on järkevää ensin investoida kannattavimpaan kohteeseen. Investoinnin toteuttamista voidaan arvioida myös pääoman tuoton perusteella. Jotkut investoinnit voivat olla tilan tuotannon ja talouden kannalta välttämättömiä ja kiireellisiä. (Enroth, Harmoinen & Pellinen 2008, 42 - 43.)

Suunnitteluvaiheessa tärkeää on investointikohteen rajaaminen. Kyseessä voi olla yksittäinen investointi tai erilaisten investointien sarja. Koneiden kohdalla huomioidaan taloudellinen käyttöaika ja mahdolliset muut hankittavat koneet. Asioita tarkastellaan isompana kokonaisuutena, esimerkiksi mitä lisätuloja toteutettava investointi tilalle tuo. Lisäksi on arvioitava investointimenon suuruus sekä se, miten investointimenot ja tulot sijoittuvat. Taloudellisia riskejä voidaan arvioida investointilaskelman avulla. (Enroth ym. 2008, 43 - 44.)

Investoinnin onnistumisen kannalta on tärkeää valita pätevät asiantuntijat, jotka auttavat eri kehittämissuunnitelmien arvioinnissa. Vaihtoehtoja tehdään kannattavuus-, rahoitus- ja maksuvalmiuslaskelmat. Tavoitteiden, päämäärien ja strategian valitsemisen jälkeen investointisuunnittelussa tehdään investointilaskelmien lisäksi myös aikataulukko ja rakennussuunnitelma. Suunnitelmavaiheessa haetaan mahdolliset ympäristö- ja rakennusluvat sekä investointituki. (Harmoinen ym. 2008, 86.)

Päätösten jälkeen on vuorossa investoinnin toteuttaminen. Asiantuntijat tukevat investoinnin toteutumista. Toteutuksen aikana seurataan aikataulu- ja budjettisuunnitelmaa, jotta voidaan ajoissa varautua mahdollisiin viivästyksiin ja rahoitusongelmiin. Investoinnin käyttöönotto on toteutettava tehokkaasti, jotta tuotanto alkaa toimia suunnitellusti. Käyttöönoton jälkeen tuotantoa ja taloutta seurataan sekä tuloksia verrataan tavoitteisiin. (Harmoinen ym. 2008, 86 - 87.)

2.8 Aikaisemmat tutkimukset opinnäytetyön aihepiiristä

2.8.1 Maatalouden rakennekehitys ja investointitarve vuoteen 2020

Koiviston, Lehtosen & Pyykkösen tutkimuksessa (2010) arvioitiin maatalouden rakennekehitystä ja investointitarpeita vuoteen 2020 mennessä. Maatalouden tilamäärän todettiin vähentyneen ja tilojen keskikoon kasvaneen. Kokonaispeltoala ei todennäköisesti tule kasvamaan, mutta peltojen kysynnässä voi tulla suuria alueellisia eroja tuotannon keskittymisen takia. (Koivisto, Lehtonen & Pyykkönen 2010, 4.)

Suomen maidontuotannon kehitys on samankaltaista kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa, joissa yli 50 lehmän tilojen osuus tuotannosta on noussut vuosien 1990 - 2007 aikana. Tuotantojakauman mukaan vuonna 2010 Suomessa oli eniten (26 %) maitotiloja, joilla oli 30 - 50 lehmää ja toiseksi eniten (24 %) 20 - 30 lehmän tiloja. Samankaltainen tilanne oli vuonna 1995 Ruotsissa, jossa eniten (33 %) oli 30 - 50 lehmän tiloja ja toiseksi eniten (23 %) 20 - 30 lehmän tiloja. (Koivisto ym. 2010, 8.)

Investointitarvetta on arvioitu rakennekehityksen perusteella. Jotta päästäisiin arvioituun tuotantorakenteeseen, on täytynyt laskea uusien eläinpaikkojen lisäyksen tarve. Uudisrakentaminen kohdistuu isompiin tilakokoluokkiin, joiden hankkeet ovat kasvaneet 2000-luvulla. Kapasiteetin säilyttämiseksi kotieläinrakennuksia täytyy myös peruskorjata, sillä rakennusten taloudellinen käyttöikä on 20 vuotta. (Koivisto ym. 2010, 14.)

Tutkimuksen perusteella kahteen suurimpaan tilakokoluokkaan (50 - 100 ja yli 100 lehmää) tarvitaan yhteensä noin 79 500 uutta eläinpaikkaa. Peruskorjausta tarvitsee noin 81 600 eläinpaikkaa. Vuoteen 2020 mennessä uudisrakennustarve on noin 796 milj. € ja peruskorjauksen tarve on noin 408 milj. €. Investointitarve maidontuotannossa olisi siis yhteensä noin 1,2 mrd. €. (Koivisto ym. 2010, 15.)

2.8.2 Investointiprosessien hallinta ja niiden kriittiset vaiheet maatalousyrittäjissä

Investointiprosessissa voi tulla vastaan vaihteita, jotka vaikuttavat suuresti investoinnin onnistumiseen. Kriittisiä vaihteita voidaan tarkastella viljelijän näkökulmasta tai numeroaineiston perusteella. Mattilan, Rikkosen, Suutarisen & Taipaluksen (2007) tutkimuksen kyselyssä 351 tilaa vastasi investointeihin liittyviin kysymyksiin. Kyselyaineisto keskittyi tilojen tärkeimpiin investointeihin, eri investointivaihtoehtojen vertailuun ja kohdattuihin vaikeuksiin. Kyselyn perusteella investoinnit onnistuivat hyvin rakennus- ja teknologiainvestointiryhmissä. (Mattila, Rikkonen, Suutarinen & Taipalus 2007, 13 - 15.)

Kyselyyn vastanneiden tilojen mielestä investointien merkittävimpiin hyötyihin kuului työolojen ja työn laadun paraneminen. Tärkeää oli myös työn väheneminen. Vähemmän tärkeänä hyötynä nähtiin kustannusten aleneminen ja tuottojen lisääntyminen. Kyselyn perusteella vain 37 % rakennusinvestoinnin tehneistä vertaili eri vaihtoehtoja investoinnille. Noin joka toinen rakennusinvestoinnin tehnyt kohtasi prosessin aikana erilaisia vaikeuksia, kuten kustannusten ylityksiä tai aikataulujen viivästymisiä. Rakennusinvestoinneissa vaativina nähtiin suunnittelu, rakennustyö ja työvoima. Myös luvat ja tukien hakeminen oli haasteellista. (Mattila ym. 2007, 16 - 18.)

Teknologiainvestoinneista tärkeimmäksi mainittiin useimmiten jokin koneinvestointi. Tiloilla, jotka olivat investoineet lypsyrobottiin, kokonaistuotto oli muita ryhmiä suurempi. Teknologiainvestoinneissa vertailua tehneet tilat olivat muita tiloja hieman suurempia. Teknologiainvestointeja tehneet näkivät hyötynä työolojen paranemisen, työn määrän vähenemisen ja työolojen kehityksen. (Mattila ym. 2007, 19 - 20.)

Mattilan ym. (2007) tutkimuksessa myös haastateltiin 14 tilaa, jotka olivat tehneet investointeja. Näillä tiloilla rakennusinvestointiprosessin kriittisinä kohtina olivat ennakkosuunnittelu ja suuri erilaisten vaihtoehtojen määrä. Erilaisista valinnoista olisi löydettävä oikeat ja toimivat ratkaisut. Konehankintojen kohdalla kriittistä oli selvittää koneen ominaisuudet ja niiden käyttökelpoisuus tilalla.

Konehankinnoissa riskinä on koneen tarpeellisten ominaisuuksien puuttuminen tai turhat ominaisuudet, joita viljelijä ei lopulta tarvitse. (Mattila ym. 2007, 25 - 26.)

Haastattelujen perusteella uusien menetelmien kohdalla ongelmaksi voi muodostua epäsoveltuvuus tiettyihin oloihin tai vaativa käytön opettelu. Tärkeää on hankkia etukäteen tietoa uusista menetelmistä. Muita kriittisiä kohtia investointiprosessissa olivat hintaneuvottelut, haasteelliset asennustyöt sekä käytetyn koneen kunnan varmistaminen. Investointiprosessissa kiire voi muodostua kriittiseksi kohdaksi, joka aiheuttaa epävarmuutta investoinnin onnistumisesta. (Mattila ym. 2007, 26.)

2.8.3 Institutionaaliset tekijät osana laajentavien maitotilojen investointiprosessia

Institutionaaliset eli hallinnolliset tekijät ovat sellaisia maitotilojen toimintaan vaikuttavia tekijöitä, joihin maidontuottajalla ei ole vaikutusmahdollisuutta (Pohjala & Ylätaalo 2009, 122). Maidontuottajan toimintaan vaikuttavat sekä erilaiset rajoitteet että kannustimet. Yksi maidontuotantoa ohjaavista keinoista on ollut maitokiintiöjärjestelmä, joka oli käytössä vuosien 1995 - 2015 aikana. Maidontuottaja usein pyrki täyttämään tilakohtaisen maitokiintiön mahdollisimman alhaisilla kustannuksilla. (Pohjala & Ylätaalo 2009, 125.)

Pohjalan ja Ylätaalon (2009) tutkimuksessa haastateltiin neljää maitotilaa, jotka olivat tehneet investointeja vuosien 2004 - 2006 välillä. Tutkimuksen perusteella investointiin liittyvän rakennusluvan saamisessa ei ollut merkittäviä ongelmia. Enemmän työtä vaati hakemuksen tekeminen. Myöskään ympäristölupaprosessissa ei ollut hankaluuksia, muuten kuin yhden viljelijän kohdalla. Ympäristöluvan ehdoissa oli ollut joitakin työläitä kohtia. (Pohjala & Ylätaalo 2009, 133.)

Pohjalan ja Ylätaalon (2009) tutkimuksen perusteella viljelijät eivät kokeneet investointituen hakemista vaikeaksi, lukuun ottamatta liitteiden laatimista. Haastateltujen viljelijöiden mielestä yksikkökustannukset, joita käytettiin investointituen määrän laskemisessa, eivät vastanneet investoinnin todellisia

kustannuksia. Tästä seurauksena oli tarve lainarahoitukselle. Investointiprosessissa ongelmana nähtiin myös hakemusten pitkät käsittelyajat. Investointiprosessin taloudellisiin rasitteisiin kuului maitokiintiöiden hankkiminen etukäteen. Työvoimakustannusten osalta ongelmana nähtiin työnantajavelvoitteet. (Pohjala & Ylätalo 2009, 134 - 135.)

2.8.4 Suomalaisen maidontuotannon tulevaisuus ja politiikkahaasteet vuoteen 2025

Rajaniemen (2008) tutkimuksessa kartoitettiin haastatteluilla asiantuntijoiden mielipiteitä tulevaisuuden maidontuotannosta, muun muassa maidontuotannon rakenteesta. Asiantuntijoiden mielestä tulevaisuudessa maidontuotannon rakenne tulee muuttumaan yksikkökoon kasvamisen ja tilamäärän vähenemisen myötä. Rakennekehitystä pidettiin tarpeellisena ja asiantuntijoiden tavoitteiden mukaisena. Lypsykarjatilojen vähenemisen suurimpana syynä nähtiin jatkajien puute. Todennäköisenä pidettiin lehmien keskituotoksen kasvua, johtuen jalostuksesta ja tehokkuustavoittelusta. (Rajaniemi 2008, 44.)

Asiantuntijat pitivät luomumaitoa pienen kuluttajaryhmän tuotteena ja luomumaidon tuotannon säilymistä ennallaan pidettiin todennäköisenä. Rajaniemen (2008) tutkimuksessa asiantuntijat uskoivat esimerkiksi lypsyrobottien ja ulkopuolisten työntekijöiden määrän lisääntymiseen maitotiloilla. Tutkimuksen aihealueisiin kuului myös maatalouspolitiikan muutokset. Haastateltujen asiantuntijoiden mielestä epävarmuus tukien osalta vaikuttaa esimerkiksi investointipäätösten tekoon. (Rajaniemi 2008, 44 - 46.)

Asiantuntijoiden vastausten perusteella koneinvestointien ja tuotannon automatisaation uskottiin lisääntyvän. Lisäksi uskottiin, että uusien lypsykarjanavetoiden ja niiden laajennusinvestointien määrät kasvavat. Taustalla on erään asiantuntijan mukaan uudisinvestointien tarve maitomäärän säilyttämiseksi, kun lopettavien tilojen määrä kasvaa. Asiantuntijat myös toivoivat, että liikkeenjohdollinen osaaminen parantuisi maitotiloilla. (Rajaniemi 2008, 52 - 53.)

3 Työn tarkoitus ja tavoitteet sekä aiheen rajaus ja tutkimustehtävät

3.1 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa kyselytutkimus, jolla selvitettiin maataloilla tehtyjä investointeja Etelä-Savossa ohjelmakaudella 2007 - 2013. Tuloksia verrattiin Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2007 - 2013 tavoitteisiin sekä Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2007 - 2013 ja siitä tehtyyn arviointiin.

Tavoitteena oli selvittää, miten ELY-keskuksen myöntämät investointituet ovat vaikuttaneet maitotilojen rakennekehitykseen. Lisäksi tavoitteena oli selvittää eteläsavolaisten maidontuottajien investointihalukkuutta tulevaisuudessa. Maidontuottajien toivotaan jatkossakin hakevan investointitukia ja siten kehittävän maatilansa toimintaa. Omalla kohdallani opinnäytetyö auttaa kehittymään ammatillisesti, kun opin toimimaan yhteistyössä työelämän edustajien kanssa ja tutustun erilaisiin tutkimusmenetelmiin. Lisäksi opinnäytetyön avulla voin kehittää tutkimuksessa vaadittavia tiedonhakutaitoja. Opinnäytetyön aihe on kiinnostava, sillä olen itse kotoisin maitotilalta Etelä-Savosta.

3.2 Aiheen rajaus ja tutkimustehtävät

Opinnäytetyön aiheena on Maatalouden investointitukien vaikutus maitotilojen rakennekehitykseen Etelä-Savossa. Opinnäytetyön kyselytutkimuksen kohteena ovat Etelä-Savon alueella investointitukia saaneet maidontuottajat. Tarkasteltava ajankohta on ohjelmakausi 2007 - 2013 sekä vuosi 2014. Kyselytutkimuksessa ei ole mukana vuosia 2007 - 2008, sillä ne olivat investointien toteuttamisen kannalta ns. tyhjiä vuosia.

Tutkimustehtävät ovat seuraavanlaisia: Kuinka paljon lisälehmäpaikkoja maatalouden investointituilla on saatu Etelä-Savoon? Mikä on investoineilla tiloilla aikaansaatu maidontuotannon lisäys? Kuinka moni maidontuottaja olisi lopettanut maidontuotannon ilman investointia? Kuinka moni maidontuottaja aikoo tehdä investointeja tilan toimintaan tulevaisuudessa?

Kyselytutkimuksesta saatuja numeerisia tuloksia, esimerkiksi maidontuotannon määristä, verrataan Luonnonvarakeskuksen tilastotietokantaan. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2007 - 2013 päätuotantosuuntien tuottavuuden ja kilpailukyvyn kehittäminen oli yksi toimintalinjan 1 tavoitteista (Maa- ja metsätalousministeriö 2015a, 59). Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman 2007 - 2013 tavoitteina olivat muun muassa perusmaatalouden kannattavuuden parantaminen, peltoalan säilyttäminen aktiiviviljelyssä ja jatkajien löytäminen maataloille (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 20).

Kyselytutkimuksen avulla saadaan laadullista tietoa esimerkiksi investoinnin tärkeimmistä tavoitteista, kustannussuunnitelman ylityksestä ja sen syistä sekä aikataulun pitämisestä. Lisäksi saadaan tietoa siitä, kuinka investoinnin eri vaiheet sujuivat maidontuottajien mielestä. Opinnäytetyössä investoinnin eri vaiheista selvitetään rakennus- ja ympäristöluvan hakemista, asiointia rahoituslaitosten kanssa sekä asiointia ELY-keskuksen kanssa.

4 Tutkimuksen toteuttaminen

4.1 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyö toteutettiin survey-tutkimuksena, jossa joukolta ihmisiä kerättiin tietoa standardoidun kyselyn muodossa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 134). Kyseessä on kvantitatiivinen tutkimus. Kyselyn etuna on se, että voidaan selvittää monia asioita tutkimuksen aihepiiristä suhteellisen vaivattomasti. Lisäksi kyselyn avulla tutkimuksen aikataulutusta on helpompaa, kun voidaan arvioida aineiston kokoonsaamista.

Sähköinen kyselylomake toteutettiin Webropol-ohjelmalla yhteistyössä Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa. Kyselylomakkeessa oli strukturoituja ja avoimia kysymyksiä. Lisäksi lomakkeessa käytettiin monivalintoja, asteikkokysymyksiä ja tyytyväisyyttä mittaavia kysymyksiä. Sähköisessä kyselylomakkeessa tietyissä kysymyksissä pystyi valitsemaan vain yhden vaihtoehdon, joka sulki pois muut vaihtoehdot. Kyselylomake oli kaikille vastaajille samanlainen.

4.2 Kohde

Tutkimuksen kohdejoukko muodostui Etelä-Savon alueella vuosien 2009 - 2014 aikana investointitukia saaneista maidontuottajista. Kohdejoukkoon ei otettu mukaan niitä tiloja, jotka olivat saaneet investointitukea pelkästään salaojitukseen, koska salaojituksella ei ole suoraa vaikutusta maatalouden rakennekehitykseen. Myös omakotitaloihin investointitukea saaneet tilat jätettiin pois tutkimuksen kohdejoukosta.

4.3 Aineiston hankinta

Kyselylomaketta testattiin muutamalla vastaajalla muun muassa ELY-keskuksesta, jotta löydettäisiin mahdolliset korjattavat virheet. Valmis kyselylomake lähetettiin sähköisesti Webropol-ohjelmalla niille investointitukea saaneille tiloille, joiden sähköpostiosoitteet olivat Etelä-Savon ELY-keskuksen tietokannoissa. Lopuille tiloille kyselylomakkeet tulostettiin ja lähetettiin postitse.

Kaikille tiloille lähetettiin kyselylomakkeen mukana saatekirje, jossa esiteltiin tutkimuksen tavoitteet ja vastausten käyttötarkoitus. Vastausprosenttia pyrittiin nostamaan lähettämällä muistutusviestejä sähköpostin kautta ja soittamalla niille tiloille, jotka eivät olleet vastanneet kyselyyn. Puhelimitse vastanneet tilat pystyivät antamaan myös vapaata palautetta.

4.4 Aineiston käsittely ja analyysi

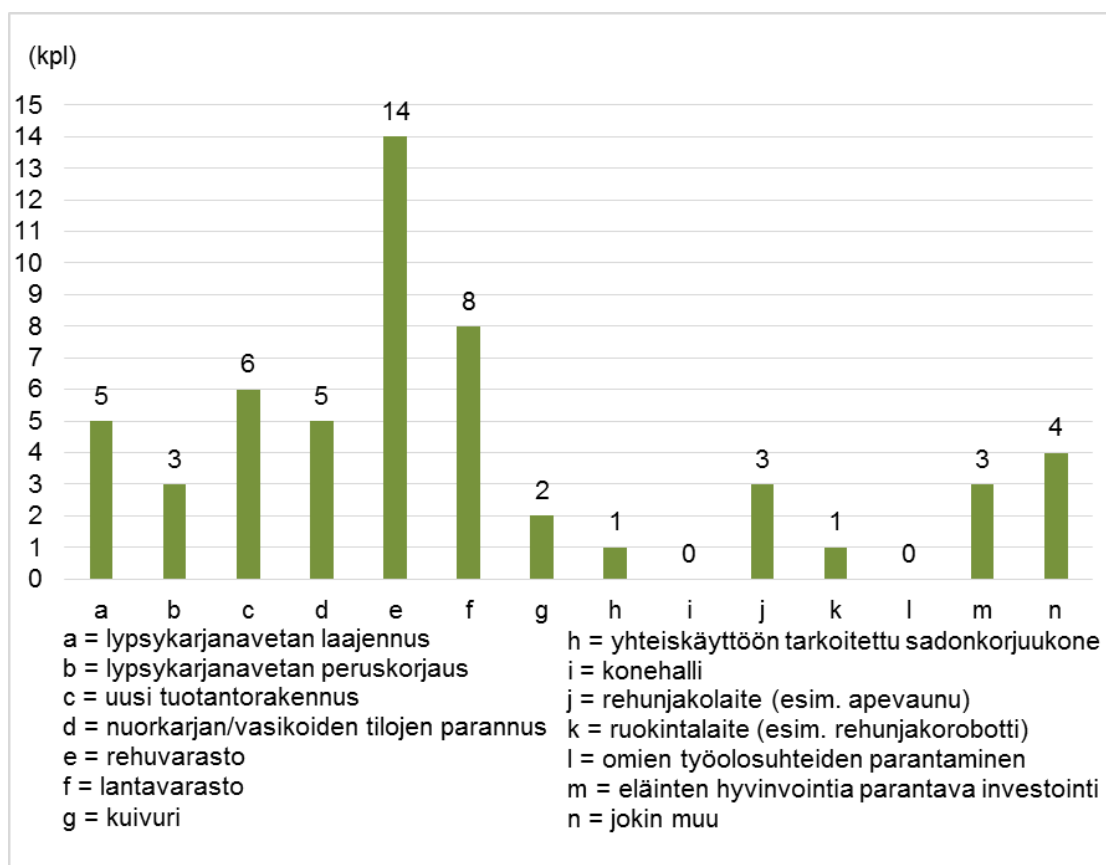
Sähköisen kyselylomakkeen vastaukset tulivat suoraan Webropol-ohjelmaan, josta ne siirrettiin lisäksi Excel-ohjelmaan. Myös postitse tulleet kyselyvastaukset siirrettiin Excel-ohjelmaan, jotta vastaukset saatiin koottua yhteen taulukkoon. Kyselyyn vastanneita tiloja oli yhteensä 27. Excel-ohjelmassa aineiston tietyistä vastauksista laskettiin summat, keskiarvot sekä suhteelliset frekvenssit. Suhteellinen frekvenssi tarkoittaa muuttujan arvon suhteellista osuutta aineistosta ($f\%$). Tuloksissa tarkasteltiin erityisesti rakennusinvestoinnin tehneitä tiloja.

Toteutuneista investointikohteista muodostettiin pylväskaavio, jonka avulla voi tarkastella eri kohteiden jakaantumista kappalemäärittäin. Samanlainen pylväskaavio muodostettiin tilojen suunnittelemista investointikohteista tulevaisuudessa. Väittämien ja tyytyväisyyttä mittaavien kysymysten vastaukset on esitetty taulukoissa, joista käy ilmi vastausten jakaumat ja suhteelliset frekvenssit. Ristiintaulukoidusta aineistosta ei ole tehtävissä merkittäviä havaintoja tai johtopäätöksiä.

5 Kyselyn tulokset ja niiden tulkinta

5.1 Investointituen tai investointitukien hakeminen

Kyselyyn vastanneiden tilojen määrä jäi melko pieneksi (27 kappaletta). Kysely lähetettiin yhteensä 74 tilalle, joten vastausprosentti oli 36 %. Vastaukset ryhmiteltiin kolmeen ryhmään investointivuoden mukaan. Vuonna 2009 - 2010 investoineita tiloja oli yhteensä 13 kappaletta ja vuonna 2011 - 2012 investoineita oli yhteensä yhdeksän kappaletta. Kahdeksan tilaa oli tehnyt investointeja vuosien 2013 - 2014 aikana. Kolme tilaa oli investoinut kahdesti eri vuosien aikana. Investoinneista tärkeimpänä pidettiin lypsykarjarakennuksen uudisrakennusta ja toiseksi tärkeimpänä jotain muuta investointia. Vähiten tärkeänä pidettiin lypsykarjarakennuksen peruskorjausta.

Kuvio 4. Kohteet, joihin tilat ovat hakeneet investointitukea vuosien 2009 - 2014 aikana.

Eniten investointitukea haettiin rehuvarastoihin (14), toiseksi eniten lantavarastoihin (8) ja kolmanneksi eniten uusiin tuotantorakennuksiin (6) (Kuvio

4). Vähiten investointitukea haettiin ruokintalaitteisiin, yhteiskäyttöön tarkoitettuihin sadonkorjuukoneisiin ja kuivureihin. Vastausten perusteella yksikään tila ei ollut investoinut konehalliin tai omien työolosuhteiden parantamiseen. Vastausvaihtoehdossa ”jokin muu” ilmoitettuja investointikohteita olivat lietesäiliö, säilörehutorni ja lämpökeskus. Lypsykarjanavetan laajennukseen investoi viisi tilaa, peruskorjaukseen kolme tilaa ja uuteen tuotantorakennukseen investoi kuusi tilaa.

Kyselyyn vastanneiden tilojen tavoitteita investoinneille olivat muun muassa tuotannon laajentaminen ja tuottavuuden lisääminen, maidontuotannon jatkuvuuden turvaaminen, eläinten hyvinvoinnin parantaminen ja toimeentulon turvaaminen. Erään vastauksen mukaan rehuvaraston rakentamisella pyrittiin saamaan tasalaatuinen ja helposti käsiteltävä rehu koko vuodeksi. Rehunjaon helpottamisella pyrittiin työajan säästämiseen.

Muita tavoitteita investoinneille olivat tuotantopanosten hankinnan järjeistäminen, asianmukaisten säilytystilojen hankkiminen ja kustannussäästöt. Eläinten hyvinvointia pyrittiin parantamaan rakentamalla paremmat tilat kasvavalle eläinmäärälle. Lypsypaikkojen lisäyksen tarkoituksena oli tuotannon laajentaminen ja tehostaminen. Lietesäiliön rakentamisen tavoitteena oli tehostaa lannan käyttöä.

5.2 Investointien vaikutukset

Ennen investointeja tilojen keskimääräinen peltokoko oli noin 90 hehtaaria ja investoinnin jälkeen noin 105 hehtaaria. Vastanneiden kesken eniten peltopinta-alaa oli lisätty vuokraamalla (18 tilaa), toiseksi eniten raivaamalla (11 tilaa) ja vähiten ostamalla (kahdeksan tilaa). Neljä tilaa ilmoitti, että peltopinta-alaa ei ole lisätty. Lypsykarjanavetan laajennukseen, peruskorjaukseen tai uuteen tuotantorakennukseen investoineet tilat olivat lisänneet peltopinta-alaa eniten vuokraamalla (10 tilaa), toiseksi eniten raivaamalla (kuusi tilaa) ja vähiten ostamalla (kolme tilaa).

Lypsylehmien määrä kaikilla vastanneilla tiloilla ennen investointeja oli keskimäärin 46 kappaletta ja investoinnin jälkeen 67 kappaletta. Lypsykarjanavetan laajennukseen, peruskorjaukseen tai uuteen tuotantorakennukseen investoineilla tiloilla keskilehmäluku ennen investointeja oli 37 ja investoinnin jälkeen 76. Ennen investointeja vastanneilla tiloilla oli yhteensä 1 249 lypsylehmää ja investoinnin jälkeen lypsylehmiä oli yhteensä 1 797 kappaletta.

Ennen investointeja lehmien keskituotos oli 8 575 kg/vuosi ja investoinnin jälkeen keskituotos oli 8 827 kg/vuosi (erotus 252 kg). Yhdeksällä tilalla, joiden maidon keskituotoksessa ei ollut tapahtunut muutoksia, oli investoitu rehu- tai lantavarastoon, rehunjakolaitteeseen, nuorkarjan tai vasikoiden tilojen parannukseen, kuivuriin tai lietesäiliöön. Neljällä tilalla keskituotos oli pienentynyt. Tiloilla, joilla keskituotos oli pienentynyt, oli investoitu lypsykarjanavetan laajennukseen, uuteen tuotantorakennukseen ja rehu- tai lantavarastoon.

5.3 Kustannukset ja aikataulut

Kyselyn tulosten perusteella investointien kokonaiskustannukset vaihtelivat välillä 13 000 € - 2 213 000 €, investointikohteesta riippuen. Yhden eläinpaikan keskimääräinen kustannus oli 5 356 €. Lypsykarjanavetan laajennukseen, peruskorjaukseen tai uuteen tuotantorakennukseen investoineilla tiloilla eläinpaikan keskimääräinen kustannus oli 8 383 €. Eläinpaikat saatiin täytettyä keskimäärin 11 kuukauden kuluessa investoinnin valmistumisesta.

13 tilaa 27:stä vastasi, että investointi toteutui kustannussuunnitelman mukaan. 11 tilalla kustannukset ylittyivät, ja vain kolme tilaa vastasi, että investoinnin kustannukset alittivat kustannussuunnitelman. Oman työn osuus sekä urakoitsijan ja materiaalien kilpailutus vaikuttivat arvioitujen kustannusten alittumiseen. Kustannussuunnitelman alittivat tilat, jotka olivat investoineet rehuvarastoon, lietesäiliöön, lantavarastoon ja nuorkarjan tai vasikoiden tilojen parannukseen.

Kustannusten ylittymisen syiksi mainittiin maanrakennuksen ja maansiirtotöiden laajuus, rakentamisen viiveet, rakennusvaatimusten ja ELY-keskuksen vaatimukset sekä investoinnin suunnitelmien muuttuminen. Myös asennuskulut, laitekustannukset sekä sähkö- ja putkiurakat olivat arvioitua suuremmat. Eräällä vastaajalla kustannuksia ei suunniteltu olemassa olevien tietojen mukaan. Rakennustarvikkeiden hintojen ja palkkojen nousulla oli myös vaikutusta kustannusten ylittymiseen.

Investoinnin toteuttaminen ei pysynyt aikataulussaan neljällä vastaajalla. Syyksi aikataulun ylittymiselle mainittiin tavarantoimitusten myöhästyminen ja asennusryhmän vaihtaminen toiseen. Tavarantoimituksissa oli myöhästyksiä sekä materiaalien vastaanottamisessa että kasausvaiheessa. Myös luonnonvoimilla oli vaikutusta rakennuksen valmistumiseen. Aikataulu ei pitänyt niillä tiloilla, jotka olivat investoineet lypsykarjanavetan laajennukseen tai peruskorjaukseen, uuteen tuotantorakennukseen, nuorkarjan tai vasikoiden tilojen parannukseen ja rehu- tai lantavarastoon.

5.4 Työmäärä ja työntekijät

16 vastaajaa 27:stä (59 %) oli sitä mieltä, että tärkeimmän investoinnin jälkeen työmäärä tilalla on pysynyt ennallaan. Kuudella vastaajalla työmäärä oli lisääntynyt ja viidellä vastaajalla työmäärä oli vähentynyt. Vastausten perusteella tiloilla oli vähentynyt muun muassa traktorityö, eläinten seuranta ja ruokinta. Lisäksi kuivitus- ja säilörehun käsittely oli vähentynyt. Niillä tiloilla, joilla työmäärä oli lisääntynyt, lueteltiin syiksi karjanhoito suuremman eläinmäärän johdosta, viljely, siivoukset navetassa sekä rehuntuotannon lisääntyminen.

Palkattuja työntekijöitä ei ollut 13 tilalla 27:stä. Työntekijöiden määrä oli pysynyt ennallaan 11 tilalla ja kolmella tilalla työntekijöiden määrä oli lisääntynyt. Työntekijöiden määrä ei ollut vähentynyt yhdelläkään vastanneista tiloista. Lypsykarjanavetan laajennuksen tehneistä tiloista yhdellä työmäärä oli lisääntynyt ja neljällä työmäärä oli pysynyt ennallaan. Lisäksi laajennuksen tehneistä tiloista yhdellä työntekijöiden määrä oli pysynyt ennallaan ja neljällä tilalla ei ollut palkattuja työntekijöitä.

10 vastaajaa 27:stä oli ulkoistanut tilan töitä investoinnin jälkeen. Ulkoistettuja töitä olivat niittomurskaus, säilörehun paalaus ja paalien käärintä, lannan levitys ja lietelannan sijoittaminen, puinti, kasvinsuojelu ja kivenkeruu. Lisäksi osa vastaajista oli ulkoistanut virtsanajon, tavanomaisen kylvön, suorakylvön sekä pientareiden niiton ja tienlaitojen murskauksen. Lypsykarjanavetan laajennuksen tehneet tilat olivat investoinnin jälkeen ulkoistaneet säilörehun paalauksen, lannan levityksen, lietelannan sijoittamisen, suorakylvön ja tavanomaisen kylvön, puinnin, kasvinsuojelun ja kivenkeruun.

5.5 Väittämät

Kyselyssä oli kolme positiivista väittämää, joissa asteikkona oli 5 (täysin samaa mieltä) - 1 (täysin eri mieltä). Kyseessä oli Likertin asteikko, jolla mitattiin vastaajan asennetta kysytystä aiheesta. Valitut aiheet olivat työn fyysinen ja henkinen kuormittavuus sekä tuotantoeläinten hyvinvointi. Väittämässä pystyi valitsemaan yhden vaihtoehdon.

Ensimmäiseen väittämään vastasi yhteensä 26 tilaa (taulukko 1). Suurin osa vastaajista (11 tilaa) oli osittain samaa mieltä väittämästä, jonka mukaan investointi on vähentänyt työn fyysistä kuormittavuutta. 10 vastaajaa oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä. Neutraalin vaihtoehdon eli ”ei samaa eikä eri mieltä” valitsi neljä vastaajaa ja vain yksi vastaaja oli väittämän kanssa osittain eri mieltä. Yksikään vastaaja ei ollut täysin eri mieltä siitä, että investointi on vähentänyt työn fyysistä kuormittavuutta.

Lypsykarjanavetan laajentamiseen, peruskorjaukseen tai uuteen tuotantorakennukseen investoineet vastaajat olivat väittämän kanssa pääosin täysin samaa mieltä tai osittain samaa mieltä.

Taulukko 1. Vastaukset väittämään ”Työn fyysinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen”.

	Työn fyysinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen.	
	n	%
Täysin samaa mieltä	10	39
Osittain samaa mieltä	11	42
Ei samaa eikä eri mieltä	4	15
Osittain eri mieltä	1	4
Täysin eri mieltä	0	0
Yhteensä	26	100

Toiseen väittämään vastanneita oli yhteensä 27 (taulukko 2). 10 vastaajaa oli osittain eri mieltä siitä, että työn henkinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen. Yhdeksän vastaajaa oli väittämän kanssa osittain samaa mieltä ja neljä vastaajaa valitsi neutraalin vaihtoehdon. Kolme vastaajaa oli täysin eri mieltä siitä, että investointi on vähentänyt työn henkistä kuormittavuutta. Vain yksi vastaaja oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä.

Lypsykarjanavetan laajentamiseen, peruskorjaukseen tai uuteen tuotantorakennukseen investoineet vastaajat olivat väittämän kanssa pääosin osittain samaa mieltä tai osittain eri mieltä.

Taulukko 2. Vastaukset väittämään ”Työn henkinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen”.

	Työn henkinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen.	
	n	%
Täysin samaa mieltä	1	4
Osittain samaa mieltä	9	33
Ei samaa eikä eri mieltä	4	15
Osittain eri mieltä	10	37
Täysin eri mieltä	3	11
Yhteensä	27	100

Kolmanteen väittämään vastasi yhteensä 27 tilaa (taulukko 3). Suurin osa vastaajista (15 tilaa) oli täysin samaa mieltä siitä, että tuotantoeläinten hyvinvointi on parantunut investoinnin jälkeen. Kahdeksan vastaajaa oli väittämän kanssa osittain samaa mieltä ja neljä vastaajaa valitsi väittämässä neutraalin vaihtoehdon. Yksikään vastaaja ei ollut väittämän kanssa osittain tai täysin eri mieltä.

Lypsykarjanavetan laajentamiseen, peruskorjaukseen tai uuteen tuotantorakennukseen investoineet vastaajat olivat väittämän kanssa pääosin täysin samaa mieltä.

Taulukko 3. Vastaukset väittämään ”Tuotantoeläinten hyvinvointi on parantunut investoinnin jälkeen”.

	Tuotantoeläinten hyvinvointi on parantunut investoinnin jälkeen.	
	n	%
Täysin samaa mieltä	15	55
Osittain samaa mieltä	8	30
Ei samaa eikä eri mieltä	4	15
Osittain eri mieltä	0	0
Täysin eri mieltä	0	0
Yhteensä	27	100

5.6 Kannattavuus ja talous

Kysymyksessä ”Kuinka talous on muuttunut investoinnin jälkeen tilallanne?” 11 tilaa 27:stä vastasi, että talous on parantunut vähän. Yhden vastaajan mielestä tilan talous oli parantunut paljon, kuten myös yhden mielestä talous oli parantunut erittäin paljon. Seitsemän tilaa vastasi, että talous ei ollut muuttunut. Samoin seitsemän vastaajan mukaan talous oli heikentynyt. Rakennusinvestoinnin eli lypsykarjanavetan laajennuksen, peruskorjauksen tai uuden tuotantorakennuksen tehneillä tiloilla talous oli pääosin parantunut vähän tai tilan talous ei ollut muuttunut.

Lisäksi kysyttiin sitä, miten investoinnin rahoitusasiat ovat vaikuttaneet talouteen tilalla. 14 vastaajaa 27:stä (52 %) oli sitä mieltä, että tilan talous ei ollut muuttunut investoinnin rahoitusasioiden vaikutuksesta. Seitsemän tilaa vastasi, että tilan talous oli parantunut. Kuuden vastaajan mielestä tilan talous oli heikentynyt. Niillä tiloilla, joilla talous ei ollut muuttunut tai oli heikentynyt, oli jouduttu turvautumaan metsän myyntiin tai karsimaan yksityistalouden menoja. Menoja oli jouduttu karsimaan maidon tuottajahinnan laskemisen seurauksena. Myös auto oli jouduttu myymään tilan talouden heikentymisen vuoksi. Yksityistalouden menossa oli oltava tarkkana, vaikka tilan maksukyky olisikin pysynyt hyvänä.

Jos maidon hinnan muutos kesällä 2014 olisi ollut tiedossa, 12 vastaajaa 27:stä olisi tehnyt investoinnin hinnanmuutoksesta huolimatta ja neljä olisi tehnyt investoinnin suppeampana. Kaksi vastaajaa olisi siirtänyt investointia myöhemmäksi ja kahdeksan vastaajaa olisi jättänyt investoinnin kokonaan tekemättä. Rakennusinvestoinnin tehneistä tiloista viisi olisi jättänyt investoinnin tekemättä ja kaksi olisi siirtänyt investoinnin myöhemmäksi.

Lisäksi kysyttiin, millainen tuotannon tilanne olisi jos investointia ei olisi tehty ollenkaan. Tuotanto olisi jatkunut ennallaan kymmenellä tilalla ja kuudella tilalla tuotanto olisi jatkunut pienemmällä kannattavuudella. Yhdeksän tilaa vastasi, että tuotanto olisi lopetettu. Yhdellä tilalla olisi investoinnin sijaan maksettu loput velat pois ja ajettu tuotanto alas lähivuosina. Rakennusinvestoinnin tehneistä tiloista viisi olisi lopettanut tuotannon ilman investoinnin toteuttamista ja kahdella tilalla tuotanto olisi jatkunut pienemmällä kannattavuudella.

5.7 Investointituen hakemisen vaiheet

Investointituen hakemisen vaiheisiin liittyvissä kysymyksissä mitattiin vastaajien tyytyväisyyttä. Tyytyväisyys-kysymyksissä käytettiin asteikkoa 1 (erittäin tyytymätön) - 5 (erittäin tyytyväinen). Ensimmäiseksi kysyttiin vastaajien tyytyväisyyttä rakennusluvan hakemiseen (taulukko 4). 12 vastaajaa (44 %) oli erittäin tyytyväisiä ja kuusi vastaajaa oli jokseenkin tyytyväisiä. Kahdeksan vastaajaa valitsi neutraalin vaihtoehdon ja vain yksi vastaaja oli jokseenkin tyytymätön rakennusluvan hakemiseen. Rakennusinvestoinnin tehneet tilat olivat pääosin erittäin tyytyväisiä rakennusluvan hakemiseen.

Taulukko 4. Tyytyväisyys investointituen hakemisen vaiheisiin (1).

	Rakennusluvan hakeminen		Ympäristöluvan hakeminen		Asiointi rahoituslaitosten kanssa	
	n	%	n	%	n	%
Erittäin tyytyväinen	12	44	4	16	9	33
Jokseenkin tyytyväinen	6	22	5	20	13	48
Neutraali	8	30	8	32	3	11
Jokseenkin tyytymätön	1	4	5	20	0	0
Erittäin tyytymätön	0	0	3	12	2	8
Yhteensä	27	100	25	100	27	100

Ympäristöluvan hakemisessa vastaukset sijoituivat enimmäkseen neutraalin vaihtoehdon alueelle (taulukko 4). Neutraalin vaihtoehdon valitsi kahdeksan vastaajaa. Viisi vastaajaa oli jokseenkin tyytyväisiä ympäristöluvan hakemiseen ja neljä vastaajaa oli erittäin tyytyväisiä. Myös viisi vastaajaa oli jokseenkin tyytymättömiä ja kolme vastaajaa oli erittäin tyytymättömiä ympäristöluvan hakemiseen. Ne tilat, jotka olivat tehneet rakennusinvestoinnin, olivat pääosin erittäin tai jokseenkin tyytyväisiä ympäristöluvan hakemiseen.

Asioinnissa rahoituslaitosten kanssa tilat olivat enimmäkseen tyytyväisiä (taulukko 4). Jokseenkin tyytyväisiä vastaajia oli yhteensä 13 ja erittäin tyytyväisiä oli yhteensä yhdeksän. Kolme vastaajaa valitsi neutraalin vaihtoehdon. Kaksi vastaajaa oli erittäin tyytymättömiä asiointiin rahoituslaitosten kanssa. Rakennusinvestoinnin tehneet tilat olivat pääosin erittäin tai jokseenkin tyytyväisiä asiointiin rahoituslaitosten kanssa.

Asioinnissa ELY-keskuksen kanssa kysyttiin erikseen tuen hakemisesta ja tuen maksatuksesta (taulukko 5). Kahdeksan vastaajaa oli jokseenkin tyytyväisiä tuen hakemiseen ja erittäin tyytyväisiä oli yhteensä viisi. Neutraalin vaihtoehdon valitsi seitsemän vastaajaa. Tuen hakemiseen erittäin tyytymättömiä vastaajia oli neljä ja jokseenkin tyytymättömiä oli kolme. Ne tilat, jotka olivat tehneet rakennusinvestoinnin, olivat pääosin erittäin tai jokseenkin tyytyväisiä tuen hakemiseen.

Taulukko 5. Tyytyväisyys investointituen hakemisen vaiheisiin (2).

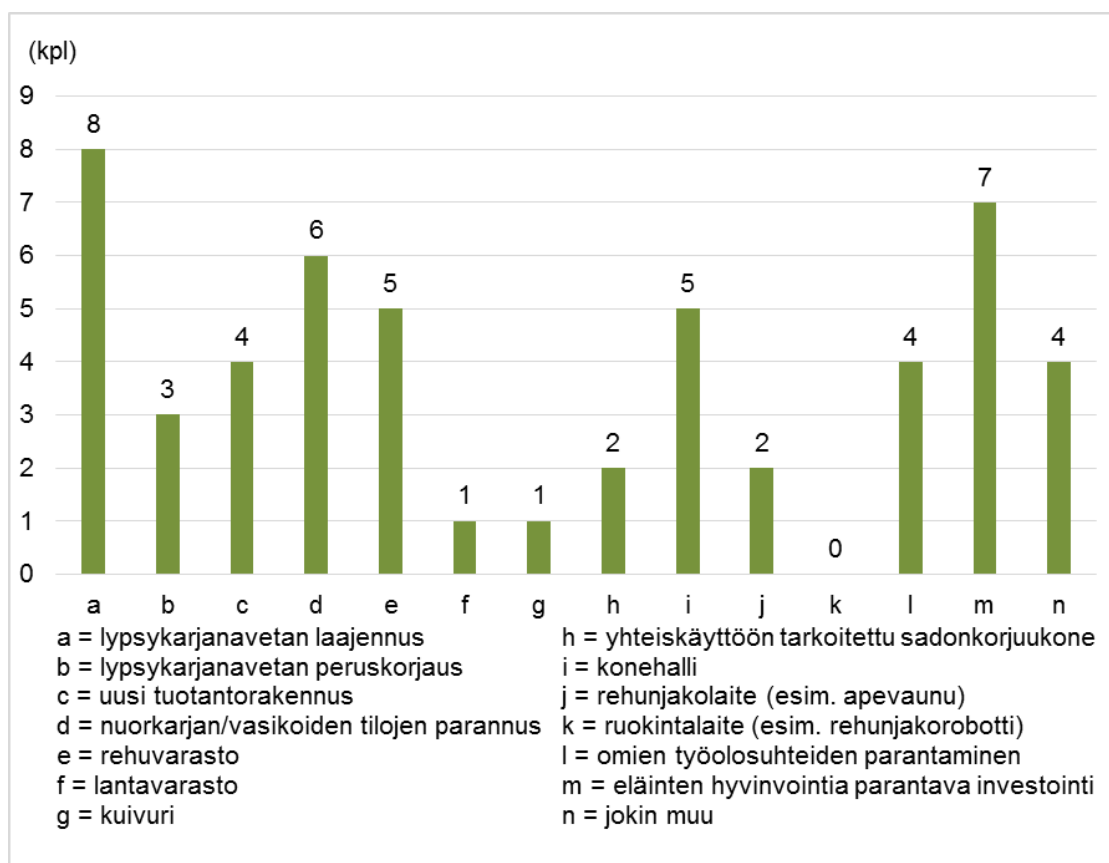
	Asiointi ELY-keskuksen kanssa: tuen hakeminen		Asiointi ELY-keskuksen kanssa: tuen maksatus	
	n	%	n	%
Erittäin tyytyväinen	5	18	7	26
Jokseenkin tyytyväinen	8	30	13	48
Neutraali	7	26	3	11
Jokseenkin tyytymätön	3	11	3	11
Erittäin tyytymätön	4	15	1	4
Yhteensä	27	100	27	100

Tuen maksatukseen tilat olivat enimmäkseen tyytyväisiä (taulukko 5). Jokseenkin tyytyväisiä vastaajia oli yhteensä 13 ja erittäin tyytyväisiä oli seitsemän. Kolme vastaajaa valitsi neutraalin vaihtoehdon ja samoin kolme vastaajaa oli tuen maksatukseen jokseenkin tyytymättömiä. Vain yksi vastaaja oli erittäin tyytymätön tuen maksatukseen. Myös tuen maksatuksen suhteen rakennusinvestoinnin tehneet tilat olivat pääosin erittäin tai jokseenkin tyytyväisiä.

5.8 Tulevaisuuden suunnitelmat

Tiloista 18 vastasi, että heillä on suunnitelmissa tehdä lisää investointeja vuosien 2016 - 2020 aikana. 10 vastaajaa aikoi toteuttaa investointeja vuonna 2016 ja kuusi vastaajaa suunnitteli investointeja vuodelle 2017. Samoin kuusi vastaajaa aikoi investoida vuonna 2018 ja viisi vastaajaa suunnitteli investointien toteuttamista vuonna 2019. Vuodelle 2020 investointeja suunnitteli viisi vastaajaa.

Kuviosta 5 voidaan havaita, mihin kohteisiin vastanneet tilat aikovat investoida vuosien 2016 - 2020 aikana. Lypsykarjanavetan laajennuksen aikoo toteuttaa kahdeksan vastaajaa ja lypsykarjanavetan peruskorjauksen kolme vastaajaa. Uutta tuotantorakennusta suunnittelee neljä vastaajaa ja nuorkarjan tai vasikoiden tilojen parantamista kuusi vastaajaa. Tulosten perusteella viidellä tilalla investoidaan rehuvarastoon, kuten myös konehalliin. Seitsemällä vastaajalla on suunnitelmissa investoida eläinten hyvinvointia parantavaan investointiin.

Kuvio 5. Tilojen suunnittelemat investointikohteet vuosille 2016 - 2020.

Omia työolosuhteita investoinnin kautta aikoo parantaa neljä vastaajaa. Rehunjakolaitteisiin, esimerkiksi apevaunuun, investoivia tiloja oli yhteensä kaksi kappaletta. Yhteiskäyttöön tarkoitettuja sadonkorjuukoneita aikoo hankkia kaksi tilaa. Investointi lantavarastoon oli suunnitelmissa yhdellä vastaajalla, kuten myös investointi kuivuriin. Muu investointikohde oli lietealtaan suurentaminen. Tiloilla ei ollut suunnitelmissa investoida ruokintalaitteisiin.

Ne tilat, joilla oli myös tulevia investointisuunnitelmia (18 kappaletta), olivat pääosin tyytyväisiä aiemmin tehtyjen investointien eri vaiheisiin. Vain ympäristöluvan hakemisessa oli ollut hieman tyytymättömyyttä. Talous oli heikentynyt tai parantunut vähän aikaisemman investoinnin jälkeen niillä tiloilla, joilla ei ollut tulevia investointisuunnitelmia. Samat tilat olisivat pääosin jättäneet aikaisemman investoinnin tekemättä, jos maidon hinnanmuutos 2014 olisi ollut tiedossa.

5.9 Vapaa palaute

Osa vastaajista halusi antaa vapaasti palautetta kyselyn aihepiiristä. Erään vastaajan mukaan starttiraha on investointitukea tärkeämpää, koska sen avulla tilan toiminnan ylläpitäminen on alussa helpompaa. Osa vastaajista tunsu olonsa turhautuneeksi, koska investointiprosessin sujuvuudessa on ollut ongelmia. Tukien myöhästyminen on myös vaikeuttanut tilojen toimintaa. Erään vastauksen mukaan investointi ei yksinkertaisesti kannata, koska tilalle ei ole tiedossa jatkajaa.

6 Pohdinta

6.1 Tarkastelu

Kyselyyn vastanneilla tiloilla lypsylehmien määrä oli kasvanut yhteensä 399 eläimellä. Keskilehmäluku oli 46 ja investoinnin jälkeen lehmiä oli keskimäärin 67. Maitotilojen näkymät 2020 Etelä-Savossa-tutkimuksen perusteella vuonna 2017 maitotiloilla olisi keskimäärin 33 lehmää (Heikkilä 2015). Rajaniemen tutkimuksessa asiantuntijoiden arvioinnin mukaan maidontuotannossa yksikkökoko tulee kasvamaan ja tilamäärä vähenemään vuoteen 2025 mennessä (Rajaniemi 2008, 44). Tilamäärän väheneminen antaa toisille tiloille mahdollisuuden laajentaa, kun esimerkiksi peltopinta-alaa vapautuu ostettavaksi tai vuokrattavaksi.

Kyselyn perusteella maidon keskituotosta oli saatu lisättyä yhteensä 252 kg, joka on 2,9 % 8 575 kg:n tuotostasosta. Maidontuotantoennusteen mukaan lypsylehmien tuotostaso nousee noin 1,5 %:n vuosivauhdilla, jos tuottajien suunnitelmat investoinneista toteutuvat (Heikkilä 2015). Rajaniemen tutkimuksessa tehokkuustavoittelusta johtuva lehmien keskituotoksen kasvu vuoteen 2025 mennessä nähtiin todennäköisenä (Rajaniemi 2008, 44). Lehmien keskituotosta voidaan lisätä esimerkiksi lehmien jalostuksella.

Maidontuotantoon keskittyneiden tilojen määrä Etelä-Savossa on vähentynyt 113 tilalla vuosien 2011 - 2015 aikana (Luonnonvarakeskus 2016a). Jos investointia ei olisi tehty, maidontuotannon lopettavia tiloja olisi kyselyn perusteella ollut yhdeksän kappaletta. Siirtyminen esimerkiksi kasvinviljelyyn voi tuntua sopivalta, jos viljelijä ei halua tehdä investointeja. Ilman investointeja maidontuotannon harjoittaminen voi olla raskasta, varsinkin vanhanaikaisissa parsinavetoissa.

Jatkajan puuttuminen voi vaikuttaa maatalouden harjoittamisen loppumiseen. Myös Rajaniemen tutkimuksessa asiantuntijat pitivät jatkajien puuttumista merkittävänä syynä tilojen vähenemisessä (Rajaniemi 2008, 44). Maatalouden harjoittaminen voi tuntua turhalta, jos tilan toiminnan jatkumisesta ei ole varmuutta. Lisäksi ikärakenne maataloilla vanhenee, kun tiloille ei saada uusia

yrittäjiä. Vuonna 2015 viljelijöiden keski-ikä yksityishenkilöiden tiloilla oli 50,8 vuotta ja puolet viljelijöistä oli 43 - 59-vuotiaita (Luonnonvarakeskus 2016b).

Kyselytutkimuksessa selvisi, että 18 tilalla on investointisuunnitelmia vuosille 2016 - 2020. Myös Rajaniemen tutkimuksessa asiantuntijat uskoivat kone- ja lypsykarjanavettainvestointien lisääntymiseen, sillä taustalla on uudisinvestointien tarve maitomäärän säilyttämiseksi (Rajaniemi 2008, 53). Usein investoivan viljelijän voidaan ajatella panostavan tuotannon jatkumiseen, jonka edellytyksenä usein on maatilan toiminnan kehittäminen (Harmoinen ym. 2008, 82). Tuotantorakennukset tarvitsevat investointeja siksi, koska rakennuksilla on tietyt tekniset ja taloudelliset käyttöiät.

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2007 - 2013 toimenpiteitä olivat esimerkiksi maatilojen nykyaikaistaminen ja maataloustuotteiden arvon lisääminen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2015a, 59.) Kehittämissuunnitelmassa maatilojen nykyaikaistaminen-toimenpiteen kohteena olivat erityisesti nautakarjatilojen investoinnit Etelä-Savossa (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 26). Uudet tuotantorakennukset edistävät maatilojen nykyaikaistamista, sillä niiden rakentamisessa noudatetaan erilaisia ympäristövaatimuksia ja voidaan panostaa energiatehokkuuteen. Samoin uudet koneet ja laitteet, lannanpoisto sekä ruokinta- ja lypsyjärjestelmä ovat edistäneet maatilojen nykyaikaistamista.

Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelmassa 2007 - 2013 yksi painopisteistä oli perusmaatalous. Tavoitteena oli esimerkiksi säilyttää viljelyssä oleva peltoala. Lisäksi kehittämissuunnitelmassa mainittiin, että peltoalan ja karjamäärän kasvattaminen sopii osalle maatiloista (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 17). Laajentavat tilat tarvitsevat enemmän peltopinta-alaa esimerkiksi kasvaneen lannanlevitystarpeen ja rehuntuotannon takia. Tuotantorakennuksiin investoineet tilat olivat peltopinta-alaltaan enimmäkseen yli 50 ha:n kokoisia. Investointihankkeiden uudisrakentaminen painottuu yleensä suurimpiin tilakokoluokkiin (Koivisto ym. 2010, 14). Suuret investoinnit suuremmissa tilakokoluokissa keskittävät maidontuotantoa alueellisesti, joka myös helpottaa maidonkeräilyä.

Maitotilojen näkymät 2020 Etelä-Savossa-tutkimuksessa laajentavien tilojen esteinä ovat muun muassa viljelijän oma jaksaminen ja oman työvoiman määrä (Heikkilä 2015). Maatilyritysten välisen yhteistyön lisääminen oli yksi Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman tavoitteista (Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus 2008, 20). Tuotannon kasvaessa myös työmäärä voi lisääntyä, jolloin kaikkea ei voi tehdä itse. Siksi kannattaa miettiä, mitä tilan töitä voisi ulkoistaa ja samalla panostaa oikeisiin kohteisiin tuotannossa. Esimerkiksi tuotannon riskien pienentäminen voi olla etuna silloin, kun tehdään yhteistyötä muiden tilojen kanssa.

Tiloilla kustannusten ylittyminen johtui esimerkiksi rakentamisen viiveistä ja ongelmista tavarantoimituksissa. Asiantuntijoiden käyttäminen, tarkat suunnitelmat ja erilaiset vertailut varmistavat investointiprosessin onnistumista (Harmoinen ym. 2008, 86). Joka tapauksessa kustannusten ylittymisen syyt liittyivät yleensä jonkinlaiseen arviointivirheeseen. Myös Mattilan ym. (2007) tutkimuksessa tilat olivat kohdanneet erilaisia vaikeuksia. Noin joka toisella tilalla oli ollut kustannusylityksiä tai viivästyksiä aikatauluissa (Mattila ym. 2007, 18). Osa viljelijöistä koki erilaisten viranomaisvaatimusten hidastavan investointiprosessia. Hallinnolliset määräykset eli institutionaaliset tekijät vaikuttavat tilan toimintaan ja erityisesti investoivan tilan on huomioitava erilaiset tarvittavat luvat (Pohjala & Ylätaalo 2009, 128). Myös Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman arvioinnissa tuen prosessia pidettiin työläänä investointituen toimeenpanon kannalta (Kytölä ym. 2013, 20).

Kyselyn perusteella investointituet olivat vaikuttaneet maidontuotannon jatkumiseen ja kehittymiseen. Investointituet kannustavat toteuttamaan investointisuunnitelmia, jos viljelijän omat resurssit eivät riitä. Taloudellinen riski investoinnissa voi olla melko suuri. Joillakin tiloilla maidontuotannon lopettamiseen vaikuttaa nimenomaan tarve investoinnille tai jatkajan puute. Kuitenkin investointitukia toivotaan haettavan myös jatkossa, jotta maidontuotannon säilyminen voidaan turvata.

6.2 Menetelmän ja toteutuksen arviointi

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta, jonka lomakkeet olivat kaikille vastaajille samanlaiset. Tutkimustehtävänä oli selvittää investointitukien vaikutusta lypsylehmien määrään Etelä-Savossa. Kyseistä asiaa selvitettiin kyselylomakkeessa avoimella kohdalla, johon kaikki tilat vastasivat. Sähköisessä kyselylomakkeessa kohta oli muokattu sellaiseksi, ettei sen yli voinut hypätä. Opinnäytetyössä oli tarkoituksena selvittää investoinneilla aikaansaatu maidon keskituotoksen lisäys. Myös keskituotosta (kg/vuosi) selvittävä kysymys muokattiin kyselylomakkeessa pakolliseksi.

Tarkoituksena oli lisäksi selvittää, kuinka moni tila olisi lopettanut tuotannon ilman investointeja ja kuinka monella tilalla on investointisuunnitelmia tulevaisuudessa. Jälkimmäisessä kysymyksessä vastaajat pystyivät valitsemaan useita investointivuosia ja -kohteita. Kyselyn avulla on melko vaivatonta kysyä suoraan, millainen tuotannon tilanne olisi ilman investointia. Tätä tietoa on vaikea saada millään muulla tavalla.

Kyselylomakepohjaa luonnosteltiin ensin paperilla, jonka jälkeen sitä alettiin laatia Webropol-ohjelmalla. Kyselyssä ongelmaksi muodostui alhainen vastausprosentti ja myöhemmin ilmennyt hyppykysymys kyselylomakkeessa. Aiheettoman hyppykysymyksen takia eräs kysymys saattoi jäädä vastaajalta huomaamatta. Vastausprosentti pysyi alhaisena (36 %), vaikka tiloille lähetettiin muistutusviestejä ja osalle soitettiin kyselystä. Lomake oli suunniteltu sellaiseksi, että sen täyttämässä menisi aikaa noin 5 - 10 min.

Ne tilat, joille kyselylomake lähetettiin postitse, vastasivat kyselyyn useammin kuin sähköisen kyselylomakkeen saaneet tilat. Vastausten saamisen kannalta olisi ehkä ollut parempi lähettää kaikille tiloille paperinen kyselylomake, vaikka se olisi tarkoittanut kyselyn kustannusten nousemista. Nyt ongelmana oli myös se, että vastauksia oli sekä Webropolissa että paperisissa kyselylomakkeissa. Kysely lähetettiin tiloille marraskuussa 2015 ja vastauksia jouduttiin odottelemaan tammikuuhun 2016 asti, jotta aineisto saatiin koottua.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus ja virhemahdollisuudet

Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys voi vaihdella, vaikka tutkimuksessa pyritäänkin välttämään virheitä. Tutkimuksen reliabelius todetaan, jos mittaustulokset voidaan toistaa eikä saada sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen pätevyys todetaan, jos tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä, mitä on tarkoitus mitata. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Kyselytutkimuksessa virhemahdollisuutena on se, että vastaaja ymmärtää kysymyksen eri tavalla kuin kyselyn tekijä. Tämän takia opinnäytetyössä kysymyksiä suunniteltiin yhdessä ELY-keskuksen toimihenkilöiden kanssa ja kyselyä testattiin. Joihinkin kysymykseen annettiin vastausohjeita, esimerkiksi ”voitte valita useita vaihtoehtoja” tai erilaisia selitteitä. Eräässä kysymyksessä huomattiin myöhemmin virhe, joka tarkoituksesta hyppäsi toisen kysymyksen yli.

Vastaaja ei välttämättä muista tarkasti kaikkia kysytyjä asioita, joka voi aiheuttaa virhemahdollisuuden. Kyselyssä kuitenkin kysyttiin asioita edellisen ohjelmakauden ajalta, eli vuosilta 2009 - 2014. Esimerkiksi peltohehtaarit tai maidon keskituotos voivat olla vastaajan omia arvioita, ei tarkkoja tietoja. Toisaalta kynnyksien tietojen etsimiseen voi olla suuri, joten helpompaa on vastata oman arvion mukaan. Tuotantoeläinten hyvinvointiin liittyvässä väittämässä lähes kaikki vastaajat olivat samaa mieltä väittämän kanssa. Voi olla mahdollista, että vastaajat ajattelivat heiltä odotettavan positiivista vastausta.

Kyselyyn vastanneiden määrä jäi melko pieneksi, sillä vastausprosentti oli 36 %. Investointitukea saaneita tiloja olisi ollut yhteensä 116 kappaletta, mutta tutkimukseen pystyttiin ottamaan mukaan 74 tilaa. 27:n tilan eli kyselyyn vastanneiden tilojen osuus 116:sta on noin 23 %. Katoon eli vastaamattomuuteen on voinut vaikuttaa vastaajien kiire, motivaation puute tai se, ettei sähköpostia tarkistettu kovin usein. Oletettavasti vastaajat olivat kuitenkin perehtyneitä asiaan, joten luultavasti he suhtautuivat kyselyyn vakavasti. Investointitukea saaneilla tiloilla on periaatteessa velvollisuus vastata viranomaisen tiedusteluihin.

Opinnäytetyön raportissa on huolehdittu lähdeviitteistä ja niiden kirjaamisesta lähdeluetteloon. Lähdeviitteiden kirjaamisessa on noudatettu Karelia-

ammattikorkeakoulun lähdeviittauskäytäntöä. Opinnäytetyön tietoperustaa on etsitty luotettavista lähteistä, esimerkiksi ELY-keskuksen tai maaseutuverkoston (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimijoiden) Internet-sivuilta.

6.4 Tutkimuksen eettisyys

Opinnäytetyössä noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä eli pyrittiin huolellisuuteen, tarkkuuteen ja rehellisyyteen. Opinnäytetyössä ei plagioitu toisten tekstejä, vaan lainauksista esitettiin asianmukaiset lähdemerkinnät. Alkuperäisiä havaintoja ei muokattu tulosten vääristämiseksi (ks. Hirsjärvi ym. 2009, 24 - 26.) Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta, jolla saatiin kerättyä tarvittava aineisto. Tiloja ei pakotettu vastaamaan kyselyyn, eivätkä tilat nähneet muiden vastaajien tietoja tai sitä, keille kaikille kysely oli lähetetty.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa. Kysely toteutettiin ELY-keskuksen nimellä, joten erillistä tutkimuslupaa ei tarvinnut hakea. Kyselyä käsiteltiin Mikkelissä ELY-keskuksen tiloissa virkailijan valvonnan alaisena. Lisäksi ELY-keskuksen kanssa sovittiin tutkimustulosten salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta koskien tutkittavien tietoja.

Kyselyn saatekirjeessä selvitettiin tutkimuksen tarkoitus, hyödyt ja muut oleelliset tiedot. Vastaajalle ei saanut jäädä epäselväksi, mitä varten hän antaa tilansa tietoja. Lisäksi saatekirjeessä korostettiin luottamuksellisuutta ja tulosten nimettömyyttä. Kyselyssä selvitettävät asiat liittyivät investointiprosessiin. Kysymykset suunniteltiin järkeviksi ja tarkoituksenmukaisiksi.

6.5 Oppimisprosessi

Kyselylomakkeen tekeminen oli melko haastavaa, kun oli pohdittava, mitä tiloilta kannattaa kysyä ja miksi. Asiaa helpotti oma maatilatausta, joten kyseessä oli tuttu aihepiiri. Kyselylomakkeessa ilmennyt virhe hyppykysymyksessä olisi ehkä huomattu, jos lomaketta olisi testattu useammalla henkilöllä. Sähköisen kyselylomakkeen huono puoli oli heikko vastausprosentti. Tämän takia olisi luultavasti ollut parempi, jos kaikki kyselylomakkeet olisi lähetetty postitse.

Joka tapauksessa opinnäytetyön aikana eniten olen oppinut, kuinka tehdään yhteistyötä työelämän edustajien kanssa. ELY-keskuksen toimihenkilöt auttoivat minua varsinkin kyselyn tekemisessä. Kiinnostavaa oli tutustua Webropol-ohjelmaan, jonka pohjalta kyselylomakkeen tekeminen vaikutti loppujen lopuksi vaivattomalta. Opinnäytetyön aikataulutus myöhästyi aiemmin suunnitellusta, johtuen kyselyn vastausten odottelusta. Aineiston käsittely vei yllättävän paljon aikaa.

6.6 Toimenpidesuosituksat ja jatkotutkimusaiheet

Investointituet ovat tärkeitä maatalouden rakennekehityksen kannalta, sillä ne auttavat viljelijöitä aktiivisesti kehittämään tilansa toimintaa. Kyselyyn vastanneilla tiloilla investointituella on ollut merkitystä maidontuotannon jatkumiselle. Siksi on tärkeää jatkossakin kannustaa viljelijöitä hakemaan investointitukia.

Eräs jatkotutkimuksen aihe voisi olla juuri tilanpidon aloittaneiden, nuorten maidontuottajien investointisuunnitelmat. Lisäksi voisi selvittää, mitä uudet tuottajat ajattelevat maidon hinnan muutoksista ja sen vaikutuksista tuotannon jatkumiseen. Tässä opinnäytetyössä ei huomioitu vastaajien ikärakennetta. Kuitenkin maatalouden rakennekehityksessä yksi ongelma on ikärakenteen heikkeneminen ja vaikeus löytää jatkajia tiloille.

Kerran investoineiden tilojen ja useamman kerran investoineiden tilojen haastattelu ja vastausten vertailu voisi myös sopia jatkotutkimuksen aiheeksi.

Usein investoivan viljelijän ajatellaan panostavan tilansa kehittämiseen, joten haastattelun avulla voitaisiin avata investoivan viljelijän ajatusmaailmaa ja näkemyksiä tilan kehittämisestä. Mahdollisesti voisi tarkemmin selvittää viljelijän osaamista eri osa-alueilla, jotka liittyvät esimerkiksi teknologiaan ja sidosryhmäkontakteihin.

Maatilan töiden ulkoistaminen voisi myös olla mahdollinen aihe jatkotutkimukseen. Esimerkiksi koneyhteistyö pienentää taloudellista riskiä tuotannossa, koska viljelijän ei tarvitse investoida kaikkiin koneisiin ja laitteisiin itse. Pienempi taloudellinen riski voi madaltaa kynnystä tehdä uusia investointeja. Yksikään kyselyyn vastanneista tiloista ei ollut ulkoistanut hiehojen kasvatusta, vaikka sekin on yksi vaihtoehto maatilan töiden ulkoistamisessa. Hiehojen kasvatuksen ulkoistaminen mahdollistaa keskittymisen lypsykarjan hoitamiseen.

Lähteet

- ELY-keskus. 2015a. Euroopan maaseuturahasto. <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/euroopan-maaseuturahasto>. 25.4.2016.
- ELY-keskus. 2015b. Maatilojen kehittäminen. <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/maatilojen-kehittaminen#.ViCzNSskTlc>. 9.2.2016.
- Enroth, A., Harmoinen, T. & Pellinen, J. 2008. Kannattava maatilayritys. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Etelä-Savon ELY-keskus. 2016. <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-etela-savo>. 9.2.2016.
- Etelä-Savon maakuntaliitto. 2015. Elinkeinorakenne 2013. http://www.esavo.fi/resources/public//Maakuntaliitto/Tilastot/elinkeino_rakenne_2013.pdf. 3.3.2016.
- Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman seurantaryhmä. 2015. Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman 2007 - 2014 toteutus. Maatilojen rahoitus 2008 - 2014. Diaesitys 13.1.2015.
- Etelä-Savon työvoima- ja elinkeinokeskus. 2008. Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelma vuosille 2007 - 2013. https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/56198/MaasKehitSuun_2007-2013/debf9b50-76f9-4a51-8446-eed05a9a82b1. 10.2.2016.
- Harmoinen, T., Rikkinen, P. & Teräväinen, H. 2008. Maatilayrityksen menestystekijät. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Heikkilä, E. 2015. Maitotilojen näkymät 2020 Etelä-Savossa. Etelä-Savon ELY-keskus. <http://maaseutukuriiri.fi/ajankohtaista/getfile.php?file=3439>. 9.2.2016.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Koivisto, A., Lehtonen, H. & Pyykkönen, P. 2010. Maatalouden rakennekehitys ja investointitarve vuoteen 2020. Pellervon taloustutkimus PTT. http://ptt.fi/wp-content/uploads/2013/04/tp125_1111100930.pdf. 8.3.2016.
- Kuhmonen, T. & Niittykangas, H. 2008. Maaseudun tulevaisuus-ajattelun käsikirja. Helsinki: Gummerus.
- Kuntaliitto. 2016. Tilastot. Väestö. <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/indikaatori/Sivut/theme.aspx?th=800>. 25.4.2016.
- Kytölä, L., Sillanpää, K., Ålander, T. & Ruottinen, V. 2013. Etelä-Savon maaseudun kehittämissuunnitelman 2007 - 2013 arviointi. Suomen Aluetutkimus FAR. https://www.ely-keskus.fi/documents/10191/56294/KehitSuunArviointi_2007-2013/cee2521c-34e2-4ba5-88a1-5431cd31d8b4. 12.2.2016.
- Laki maatalouden rakennetuista 1476/2007.
- Luonnonvarakeskus. 2015. Alueittainen maidontuotanto. <http://stat.luke.fi/alueittainen-maidontuotanto>. 22.3.2016.
- Luonnonvarakeskus. 2016a. Maataloustilastot. Tilastotietokanta. http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_02%20Maatalous/?rxid=786f0450-355f-4a91-af51-6898606f4e0f. 18.2.2016.
- Luonnonvarakeskus. 2016b. Maatalous- ja puutarhayritysten määrä vähenee ja tilakoko kasvaa. <http://www.luke.fi/tiedote/maatalous-ja-puutarhayritysten-maara-vahenee-ja-tilakoko-kasvaa/>. 1.3.2016.

- Maa- ja metsätalousministeriö. 2015a. Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelma 2007 - 2013.
<https://www.maaseutu.fi/fi/maaseutuohjelma/aiemmat-ohjelmakaudet/Sivut/Ohjelmakausi-2007-2013.aspx>. 9.2.2016.
- Maa- ja metsätalousministeriö. 2015b. Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelma 2014 - 2020.
<https://www.maaseutu.fi/fi/maaseutuohjelma/Sivut/default.aspx>. 3.3.2016.
- Maaseutuverkosto. 2016. Maaseutuohjelma pähkinänkuoressa.
<https://www.maaseutu.fi/fi/maaseutuohjelma/Sivut/default.aspx>. 25.4.2016.
- Mattila, T., Rikkinen, P., Suutarinen, J. & Taipalus, S. 2007. Investointiprosessien hallinta ja niiden kriittiset vaiheet maatalousyrityksissä – Havaintoja kirjanpitoilujen investointiprosesseista. Vihti: MTT.
<http://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/442111/mtts143.pdf?sequence=1>. 1.3.2016.
- MTT Taloustohtori. 2016a. MTT:n kannattavuuskirjanpitoloksia.
https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/kannattavuuskirjanpito/aikasarja/Kannattavuuskerroin_tuotantosunnittain. 1.3.2016.
- MTT Taloustohtori. 2016b. EU:n jäsenmaiden FADN-tulokset.
https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/taloustohtori/eufadnadvanced_s/aikasarja/kannattavuuskerroin. 22.3.2016.
- Pohjala, J. & Ylätaalo, M. 2009. Institutionaaliset tekijät osana laajentavien maitotilojen investointiprosessia. Teoksessa Ovaska, S., Ryhänen, M., Sipiläinen, T. & Ylätaalo, M. (toim.) Tilavertailut maidontuotannossa-haasteita ja mahdollisuuksia. Helsinki: MTT Taloustutkimus, 122 - 139. <http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts171.pdf>. 16.2.2016.
- Rajaniemi, M. 2008. Suomalaisen maidontuotannon tulevaisuus ja politiikkahaasteet vuoteen 2025 - asiantuntijanäkemyksiä maitosektorin kehityksestä. Helsinki: MTT Taloustutkimus.
<http://www.mtt.fi/mtts/pdf/mtts162.pdf>. 16.2.2016.
- Suomen Gallup Elintarviketieto Oy. 2015. Maitotilojen näkymät 2020. Rahavirrat 2014 Etelä-Savo. Diaesitys.
- Valtioneuvoston asetus maatalouden investointituen kohdentamisesta vuonna 2009 649/2008.
- Valtioneuvoston asetus vuonna 2010 myönnettävän maatalouden investointituen kohdentamisesta 735/2009.
- Valtioneuvoston asetus vuonna 2014 myönnettävän maatalouden investointituen kohdentamisesta 855/2013.

Liitteet

Liite 1

Liite 2

Saatekirje

Kyselylomake

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Arvoisa maidontuottaja

Etelä-Savon ELY-keskus selvittää oheisella kyselyllä maatalouden investointitukien vaikuttavuutta. Kyselyn kohteena ovat kaikki alueen maitotilat, jotka ovat saaneet investointitukea vuosina 2009-2014. Kyselyn tuloksia hyödynnetään alueen maatalouden rakennekehityksen edistämässä ja investointitukien perusteluissa käynnistyneellä ohjelmakaudella.

Kysely koskee pääosin investoinneilla aikaansaattua kasvua ja kehitystä tilallanne sekä näkemystänne kannattavuuden kehityksestä. **Pyydämme teitä vastaamaan kyselyyn 27.11.2015 mennessä.** Kysely toteutetaan sähköisenä ja pääsette vastaamaan siihen **alla olevasta Webropol-osoitteesta.** **Vastaaminen vie 5-10 min.**

Tilojen yhteystiedot perustuvat ELY-keskuksen tiedostoihin. Vastaukset ovat luottamuksellisia, ne palautuvat nimettöminä eikä niitä voida jälkeenpäin liittää yhteystietoihinne. Lisätietoja kyselystä antaa maaseututiedottaja Anu Raatikainen, anu.raatikainen@ely-keskus.fi, p. 029 502 4217.

ELY-keskus tuottaa vastauksistanne diaesitys-tyyppisen raportin, joka lähetetään teille sähköisesti kiitoksena osallistumisesta. Lisäksi eteläsavolainen opiskelija Jenna Hämäläinen tekee aineistosta opinnäytetyön Karelia-ammattikorkeakoulun maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa ELY-keskuksen osalta allekirjoittaneen ohjauksessa.

Kiittäen vastauksestanne

Ystävällisin terveisin

Maija Puurunen
yksikön päällikkö
Etelä-Savon ELY-keskus
maija.puurunen@ely-keskus.fi, p. 029 504 4074

Kyselytutkimus maatalouden investointitukien vaikutuksesta maitotilojen rakennekehitykseen Etelä-Savossa

Investointituen/investointitukien hakeminen

1. Minä ajanjaksona olette hakeneet investointitukea?
(Voitte valita useita vaihtoehtoja)

2009-2010

2011-2012

2013-2014

2. Millaiseen investointiin/investointeihin haitte investointitukea?
(Voitte valita useita vaihtoehtoja)

Lypsykarjanavetan laajennus

Lypsykarjanavetan peruskorjaus

Uusi tuotantorakennus

Nuorkarjan/vasikoiden tilojen parannus

Rehuvarasto

Lantavarasto

Kuivuri

Yhteiskäyttöön tarkoitettu sadonkorjuukone

Konehalli

Rehunjakolaite (esim. apevaunu)

Ruokintalaite (esim. rehunjakorobotti)

Omien työolosuhteiden parantaminen:

Eläinten hyvinvointia parantava investointi (esim. parsimatot, ilmanvaihto)

Jokin muu, mikä?

3. Mikä oli mielestänne tärkein tavoite investoinnille?

Investointien vaikutukset

4. Tilakoko (peltohehtaarit, ha)?

Merkittävä yhteenlaskettuna kaikki peltohehtaarit (omat ja vuokratut).

Ennen investointeja:

Tällä hetkellä:

5. Kuinka peltopinta-alaa on lisätty? (ha)
(Voitte valita useita vaihtoehtoja.)

Ostamalla:

Vuokraamalla:

Raivaamalla:

Peltopinta-alaa ei ole lisätty

6. Eläinmäärä, lypsylehmät? (kpl)

Ennen investointeja:

Tällä hetkellä:

7. Keskituotos? (kg/vuosi)

Ennen investointeja:

Tällä hetkellä:

Tärkeimmän investoinnin toteuttaminen

8. Mikä on ollut tekemistänne investoinneista mielestänne tärkein?
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

Lypsykarjarakennus, uudisrakennus

Lypsykarjarakennuksen laajennus

Lypsykarjarakennuksen peruskorjaus

Muu investointi

9. Mikä oli tärkeimmän investoinnin arvioitu kokonaiskustannus? (n. €)
€

10. Paljonko oli yhden eläinpaikan kustannus? (n. €/eläinpaikka)
€/eläinpaikka

11. Millä ajalla eläinpaikat täyttyivät? (n. kk)
kk

12. Pysyikö tärkeimmän investoinnin toteuttaminen kustannussuunnitelman rajoissa?
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- Kustannukset ylittyivät.
 Investointi toteutui suunnitelman mukaan.
 Kustannukset alittuivat.

→ Jos vastasitte ”Kustannukset ylittyivät.”

13. Paljonko kustannukset ylittyivät? (€)

14. Miksi kustannukset ylittyivät?

→ Jos vastasitte ”Kustannukset alittuivat.”

15. Paljonko kustannukset alittuivat? (€)

16. Miksi kustannukset alittuivat?

17. Pysyikö tärkeimmän investoinnin toteuttaminen aikataulussaan?

- Kyllä
 Ei

→ Jos investointi ei pysynyt aikataulussaan

18. Miksi tärkeimmän investoinnin toteutus ei pysynyt aikataulussaan?

19. Kuinka tärkein investointi on vaikuttanut viljelijäperheen työmäärään investoinnin jälkeen?
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- Työmäärä on vähentynyt.
- Työmäärä on pysynyt ennallaan.
- Työmäärä on lisääntynyt.

→ Jos vastasitte "Työmäärä on vähentynyt."

20. Mikä työ on vähentynyt?

→ Jos vastasitte "Työmäärä on lisääntynyt."

21. Mikä työ on lisääntynyt?

22. Kuinka tärkein investointi on vaikuttanut tilan palkattujen työntekijöiden määrään investoinnin jälkeen?
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- Työntekijöiden määrä on vähentynyt.
- Työntekijöiden määrä on pysynyt ennallaan.
- Työntekijöiden määrä on lisääntynyt.
- Tilalla ei ole palkattuja työntekijöitä.

23. Onko joitain tilan töitä ulkoistettu investoinnin jälkeen?

- Kyllä
- Ei

24. Mitä töitä on ulkoistettu?
(Voitte valita useamman vaihtoehdon.)

- Niittomurskaus
- Säilörehunpaalaus
- Paalien käärintä
- Säilörehunkorjuu noukinvaunulla
- Säilörehunkorjuu tarkkuussilppurilla
- Lannanlevitys
- Lietelannan sijoittaminen
- Puinti
- Viljan kuivaus
- Tavanomainen kylvö
- Suorakylvö
- Nurmen suorakylvö
- Kasvinsuojelu
- Kyntö
- Kevytmuokkaus
- Äestys
- Kivenkeruu
- Pientareiden niitto ja tienlaitojen murskaus
- Hiehojen kasvatus
- Jokin muu, mikä?

25. Työn fyysinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen.
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- 5 Täysin samaa mieltä
- 4 Osittain samaa mieltä
- 3 Ei samaa eikä eri mieltä
- 2 Osittain eri mieltä
- 1 Täysin eri mieltä

26. Työn henkinen kuormittavuus on vähentynyt investoinnin jälkeen.
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- 5 Täysin samaa mieltä
- 4 Osittain samaa mieltä
- 3 Ei samaa eikä eri mieltä
- 2 Osittain eri mieltä
- 1 Täysin eri mieltä

27. Tuotantoeläinten hyvinvointi on parantunut investoinnin jälkeen.
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- 5 Täysin samaa mieltä
- 4 Osittain samaa mieltä
- 3 Ei samaa eikä eri mieltä
- 2 Osittain eri mieltä
- 1 Täysin eri mieltä

Kannattavuus ja talous

28. Kuinka talous on muuttunut investoinnin jälkeen tilallanne?
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- on parantunut erittäin paljon
- on parantunut paljon
- on parantunut vähän
- ei ole muuttunut
- on heikentynyt

29. Miten investoinnin rahoitusasiat ovat vaikuttaneet talouteen tilallanne?
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- Tilan talous on parantunut.
- Tilan talous ei ole muuttunut.
- Tilan talous on heikentynyt.

30. Oletteko joutuneet turvautumaan esim. metsän myyntiin tai karsimaan yksityistalouden menoja?

31. Jos maidon hinnanmuutos kesällä 2014 olisi ollut tiedossa, olisitteko

- tehneet investoinnin hinnanmutoksesta huolimatta
- tehneet investoinnin suppeampana
- siirtäneet investointia myöhemmäksi
- jättäneet investoinnin tekemättä
- muuta, mitä?

32. Jos investointia ei olisi tehty, millainen tuotannon tilanne olisi nyt?
(Valitkaa yksi vaihtoehto.)

- Tuotanto olisi jatkunut ennallaan.
- Tuotanto olisi jatkunut pienemmällä kannattavuudella.
- Tuotanto olisi lopetettu.
- Muuta, mitä?

Investointituen hakemisen vaiheet

Seuraavilla kysymyksillä mitataan tyytyväisyyttä investoinnin eri vaiheissa.

33. Rakennusluvan hakeminen

Erittäin tyytymätön (1) (5) Erittäin tyytyväinen

34. Ympäristöluvan hakeminen

Erittäin tyytymätön (1) (5) Erittäin tyytyväinen

35. Asiointi rahoituslaitosten kanssa

Erittäin tyytymätön (1) (5) Erittäin tyytyväinen

36. Asiointi ELY-keskuksen kanssa, tuen hakeminen

Erittäin tyytymätön (1) (5) Erittäin tyytyväinen

37. Asiointi ELY-keskuksen kanssa, tuen maksatus

Erittäin tyytymätön (1) (5) Erittäin tyytyväinen

38. Onko oma osaamisenne parantunut investoinnin tekemisen myötä?
(esim. tarjouspyyntöjen tekeminen, sidosryhmien kanssa kommunikointi)

- melko paljon
- paljon
- on pysynyt ennallaan
- melko vähän
- vähän

Tulevaisuuden suunnitelmat

39. Onko suunnitelmissanne tehdä lisää investointeja vuosina 2016-2020?

Kyllä

Ei

40. Minä vuonna/vuosina aiotte toteuttaa investoinnin?
(Voitte valita useita vaihtoehtoja.)

2016

2017

2018

2019

2020

41. Millaisia investointisuunnitelmia aiotte toteuttaa?
(Voitte valita useita vaihtoehtoja.)

- Lypsykarjarakennuksen laajennus
- Lypsykarjarakennuksen peruskorjaus
- Uusi tuotantorakennus
- Nuorkarjan/vasikoiden tilojen parannus
- Rehuvarasto
- Lantavarasto
- Kuivuri
- Yhteiskäyttöön tarkoitettu sadonkorjuukone
- Konehalli
- Rehunjakolaite (esim. apevaunu)
- Ruokintalaite (esim. rehunjakorobotti)
- Omien työolosuhteiden parantaminen:

- Eläinten hyvinvointia parantava investointi (esim. parsimatot, ilmanvaihto)
- Jokin muu, mikä?

Kiitos osallistumisestanne!